Onderzoek naar de invulling van de taakstelling bezuiniging subsidies

Versie ter bespreking in gezamenlijk PHO

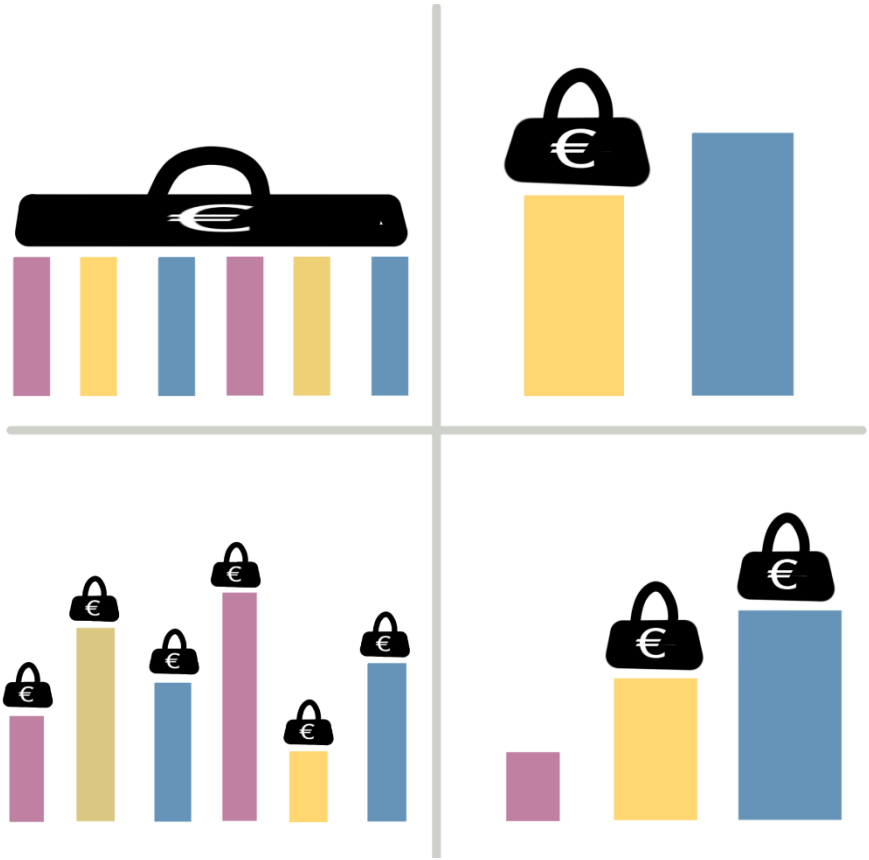

Versie: 14 mei 2025

Samenvatting

Onderzoek

De afgelopen maanden is een onderzoek verricht naar de subsidies die de gemeente Noordwijk verleend. In dit rapport leest u de uitkomsten van dit onderzoek naar de mogelijkheden om te bezuinigen op de uitgaven aan subsidies.

Uitkomsten

Op de onderzoeksvragen zijn de volgende antwoorden gevonden:

- Doelmatigheid: vrijwel alle subsidies zijn doelmatig, dat wil zeggen dat goed duidelijk kan worden gemaakt dat de inzet van een subsidie bijdraagt aan het realiseren van een beleidsdoelstelling.
- Kosten-baten analyses: voor 1/3e van de subsidies is geen maatschappelijke kosten-batenanalyse beschikbaar of gevonden. De andere 2/3e is bewezen positief of goed beredeneerd;
- Alternatieve financiering: voor 75% van de subsidies geldt dat andere financiering kan worden aangeboord.
- Uitvoeringspartners: in een beperkt aantal subsidies is een andere uitvoeringspartner een optie.
- Ambitieniveau: bij ruim 2/3e van de subsidies zou het ambitieniveau verlaagd kunnen worden.

Strategische keuzes

Keuzes maken op basis van een lange termijn visie is moeilijk omdat hiervoor een nadere concretisering nodig is. De huidige visies zijn onvoldoende gekwantificeerd om de benodigde inzet in de vorm van subsidies tegen af te zetten.

Impact

Bezuinigingen op subsidies kunnen leiden tot:

1. Minder participatie van kwetsbare groepen in de samenleving;
2. Minder sociale verbinding;
3. Minder preventie van problemen met mogelijke hogere kosten als gevolg;

Conclusie

Van de 4 uitgewerkte keuzeopties is –afwegende de verwachte impact en de adviezen van de adviesraden – de optie 4 ‘Naar omvang’ als beste uit de bus gekomen. In deze optie wordt onderscheidt gemaakt tussen de maatregelen op basis van de grootte van de subsidies. Door de kleine subsidies (<20.000) uit te zonderen van maatregelen kan de impact om het maatschappelijk middenveld worden beperkt.

Inhoudsopgave

Samenvatting....2
1. Inleiding....4
2. Opdracht....5
3. Opzet van het onderzoek....7
4. Het subsidiebestand....9
5. Analyse onderzoeksvragen....13
6. Strategisch kiezen....18
7. Maatregelen....21
8. Impact....31
9. Inbreng adviesraden....34
10. Conclusies en aanbevelingen....39
11. Bijlagen....42

1. Inleiding

Onderzoek naar subsidies

Voor u ligt het rapport over de manieren om een bezuiniging op subsidies te realiseren. De gemeente Noordwijk verleende in het jaar 2023 zo'n 11,5 miljoen euro via subsidies aan maatschappelijke organisaties. Het betreft 189 subsidie verleningen aan zo'n 140 organisaties die zich inzetten voor een breed scala aan doelen.

Financieel zwaar weer

De aanleiding voor dit onderzoek is de bezuinigingsopgave waarvoor de gemeente Noordwijk staat. De gemeente houdt er rekening mee dat er minder geld vanuit het Rijk binnenkomt. Ook stijgen de lonen en kosten bij de gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente meedoet.[1] En zijn er oplopende kosten voor de jeugdhulp en de Wet maatschappelijke ondersteuning. De financiële vooruitzichten voor de komende jaren zijn daardoor minder positief.

Doelmatigheid verhogen

Naast de financiële situatie zijn er ook beleidsmatige en bestuurlijke argumenten om subsidies periodiek tegen het licht te houden. Door ontwikkelingen in de samenleving en daarmee samenhangende verschuivingen in prioriteiten, kan het nodig zijn om subsidies die jarenlang werden verstrekt te heroverwegen. Ook kunnen innovaties of nieuwe wetenschappelijke inzichten aanleiding zijn om andere aanpakken te gaan hanteren.

Maatregelen

Er is daarom al een aantal maatregelen genomen in de begroting van 2025. Er wordt bijvoorbeeld € 450.000,- bezuinigd op de financiële vrije ruimte om investeringen te doen. En er wordt gekeken of budgetten naar beneden kunnen worden bijgesteld.

Doel

Met dit onderzoek wil de gemeente bepalen op welke manier invulling kan worden gegeven aan het besluit om te komen tot een bezuiniging van € 600.000 structureel vanaf 2028. Dat wil zeggen op welke subsidies een besparing kan worden gerealiseerd.

Leeswijzer

In dit rapport volgt u de stappen die zijn genomen om tot het advies te komen. Dat begint bij de opdracht aan de projectgroep en hoe deze de opdracht is vertaald naar een onderzoeksopzet. De daar geformuleerde onderzoeksvragen worden beantwoord in de hoofdstukken 4 en 5 over respectievelijk het subsidiebestand en de uitkomsten op de onderzoeksvragen. In hoofdstuk 6 wordt een stap terug gedaan om van een afstand te bekijken of er onderscheid in de belangrijkheid van de subsidies is aan te brengen. Vervolgens worden in hoofdstuk 7 de maatregelen en keuzeopties geschetst. De vraag die zich daarna aandient is welke gevolgen deze maatregelen zullen hebben, welke in hoofdstuk 8 worden behandeld. Na dit hoofdstuk worden de adviezen van de adviesraden samengevat. Afgesloten wordt met de conclusie waarin de keuzeopties tegen elkaar zijn afgewogen.

[1] Een gemeenschappelijke regeling is een besluit tot samenwerking tussen bestuursorganen van gemeenten, provincies, waterschappen, rechtspersonen of andere openbare lichamen ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die bestuursorganen. De gemeente Noordwijk neemt deel aan 10 gemeenschappelijke regelingen.

2. Opdracht

In dit hoofdstuk wordt de opdracht aan het projectteam beschreven.

Perspectiefnota 2025

Het uitgangspunt voor de opdracht ligt in de perspectiefnota 2025-2028. Hierin heeft het college aan de raad voorgesteld om: "*.. naast enkele specifieke maatregelen op enkele subsidies (€ 191.000,- in 2025 en € 121.000,- vanaf 2026), een taakstelling op te nemen op subsidies van € 500.000,- in 2027 en € 600.000,- structureel vanaf 2028. Dit op het totaal van ruim € 9.000.000,- (jaarschijf 2025) aan subsidies.*"

Proces

Voor de invulling van deze bedragen werd in de voorgenoemde perspectiefnota tevens een procesvoorstel gedaan: "*De concrete invulling van deze bedragen en het proces dat hierbij gevolgd zal worden, wordt nog uitgewerkt. Bij de programmabegroting zal de raad een plan van aanpak ontvangen voor dit proces en een overzicht van de incidentele en structurele verstrekte subsidies per taakveld in de afgelopen jaren. Het voorstel is om de besluitvorming over de concrete invulling van de genoemde bedragen, plaats te laten vinden bij de volgende perspectiefnota. Op deze manier is er voldoende tijd voor de kaderstelling en procesontwerp, voor het gesprek met partners/gesubsidieerde partijen, het tijdig aankondigen van de uiteindelijke taakstellingen en een eventuele aanpassing van de subsidieverordening in gang te zetten.*"

Opdracht

Op basis hiervan is een projectgroep Taakstelling bezuiniging subsidies in het leven geroepen welke de volgende opdracht heeft meegekregen:

1. Een plan van aanpak op te stellen voor het te volgen proces om tot de gestelde bezuiniging te komen met daarin:
    a. Wie worden hierbij betrokken en wanneer;
    b. Langs welke lijnen wordt de analyse gedaan;
    c. In welke mate er participatie wordt uitgevoerd;
    d. De tijdsplanning.
2. Een overzicht van de subsidies per taakveld;
3. Meerdere keuzevarianten / maatregelen;
    a. Analyse van de huidige subsidies;
    b. Bredere perspectief vanuit strategische visie en politiek;
4. Toetsing bij de adviesraden;
5. Advies op de te kiezen variant.

De opdracht is succesvol ten uitvoering gebracht als de onderstaande beoogde resultaten zijn gerealiseerd:

1. Structurele ombuiging van subsidies waarbij de negatieve maatschappelijke effecten worden beperkt, de doelmatigheid wordt vergroot en de maatschappelijke impact is getoetst.

2. Een basis voor de cijfermatige onderbouwing van de inzet van de subsidies voor diverse beleidsvelden.

3. Opzet van het onderzoek

Ter uitvoering van deze opdracht is een plan van aanpak opgesteld. Een samenvatting van dit plan van aanpak vindt u in bijlage 4 van de programmabegroting 2025-2028. Hieronder worden de achtergronden van deze aanpak toegelicht en wordt een aanvullende uitleg op het proces gegeven.

Vraagstelling

Reguliere beoordeling subsidies

Jaarlijks worden er door de gemeente Noordwijk circa 210 subsidieaanvragen[2] behandeld. Deze worden getoetst aan zowel de wettelijke kaders als aan het gemeentelijk beleid. Dit betekent dat er binnen het reguliere proces goed wordt gekeken naar wat een activiteit bijdraagt voor onze inwoners en of de financiële noodzaak van subsidiering aanwezig is. In bijlage 1 is een beknopte samenvatting opgenomen van de wijze waarop subsidies worden beoordeeld, de verschillende vormen en het juridische kader.

Systematisch onderzoek

Zoals uit de samenvatting in bijlage 1 blijkt, behoort een kritische beoordeling van de aanvraag tot het reguliere behandelingsproces van subsidieaanvragen. Het zou weinig toevoegen om in dit onderzoek deze beoordeling te herhalen. Hoewel ook bij de jaarlijkse beoordeling van subsidieaanvragen een vergelijk wordt gemaakt met de andere subsidieaanvragen, is de reikwijdte daarvan vaak beperkt tot het beleidsveld. Een systematisch onderzoek naar alle subsidies tegelijk zou aanvullende inzichten kunnen verschaffen.

Onderzoeksvragen

Voor dit onderzoek is een aantal vragen geformuleerd:

1. Doelmatigheid: Worden met de subsidie de gestelde beleidsdoelen behaald?
2. Kosten-baten analyses: Wegen de gemaakte kosten op tegen de maatschappelijke baten?
3. Alternatieven van overheidsfinanciering: Is een eigen bijdrage vanuit inwoners/deelnemers of samenwerkingspartners mogelijk?
4. Uitvoeringspartners: Kan een andere partij het goedkoper of lichter uitvoeren?
5. Ambitieniveau: Kan een taak op een lager niveau worden uitgevoerd, welke niveaus zijn mogelijk en welke kosten zijn daaraan verbonden?
6. Andere afwegingen: Vragen die gaande het proces als relevant naar voren komen.

Het proces

Stappen

Om deze vraagstelling te beantwoorden, is het volgende proces doorlopen:

[2] Dit aantal is hoger dan het eerder genoemde aantal van 189 subsidieaanvragen. Dat komt omdat in de analyse van het subsidiebestand de afgewezen subsidieaanvragen niet zijn meegenomen.

In de volgende hoofdstukken wordt – waar nuttig – een nadere toelichting gegeven op de gehanteerde methoden bij deze processtappen.

4. Het subsidiebestand

Over welke subsidies gaat het eigenlijk? In dit hoofdstuk vindt u een aantal kerncijfers en grafieken die inzicht geven in het subsidiebestand. In het bijgevoegde Subsidieboek vindt u nadere informatie over specifieke subsidies en de totale subsidielijst.

Herkomst van de data

Kalenderjaar 2023

Bij de inventarisatie van de subsidies is uitgegaan van het boekjaar 2023. Voor dit jaar is gekozen omdat bij de start van het project in het jaar 2024 nog subsidies konden worden aangevraagd en het bestand daardoor voor dat jaar nog onvolledig was. Dit betekent dat u mogelijk subsidies mist die in de jaren 2024 of 2025 zijn verleend. Omgekeerd is het ook mogelijk dat inmiddels van bepaalde subsidies afscheid is genomen.[3]

Verschil in totaalbedrag

Bij het opstellen van de totaallijst bleek al snel een verschil tussen het hierboven genoemde totaalbedrag en de nieuwe inventarisatie. In plaats van ruim € 9.000.000,- komt onze uitgebreidere inventarisatie uit op € 11.628.036. Een verschil van ruim 2 miljoen.

Verklaring

Dit verschil heeft de volgende oorzaken:

1. **Financieel systeem versus zaaksysteem**
   Het bedrag van 9 miljoen is afkomstig uit het financieel systeem. Hierin kan een zoekopdracht (query) worden gedaan op basis van de kostensoort subsidies. De projectgroep heeft hier een export van alle subsidieaanvragen uit het zaaksysteem naast gelegd. Uit deze match bleek een aantal subsidies niet op de juiste kostensoort geboekt.
2. **Bredere blik**
   De definitie van een subsidie luidt: "*de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.*"[4] In het licht van deze definitie kunnen een aantal betalingen die de gemeente doet en die momenteel niet als een subsidieaanvraag worden behandeld, wel als subsidie worden aangemerkt. Een voorbeeld hiervan is de vergoeding die de adviesraden krijgen voor hun onkosten en deskundigheidsbevordering. Een ander voorbeeld zijn de verstrekkingen aan de peuteropvang. Deze worden zowel in het zaaksysteem als in het financieel systeem niet als subsidies aangemerkt, maar zijn dat conform bovenstaande definitie wel.

Totaal overzicht

Per focuspunt

De uitgebreidere inventarisatie brengt ons tot het volgende totaaloverzicht:

[3] De lijst bevat een meerdere incidentele subsidies die alleen in het jaar 2023 zijn verleend. Dit soort eenmalige verleningen komen elk jaar voor. Als zodanig maken eenmalige subsidies onderdeel uit van het subsidiebestand.
[4] Algemene wet bestuursrecht, artikel 4:21, lid 1.

Focuspunten	Aantal	Bedrag
Sociaal nabij	55	€ 6.012.166
Sport en cultuur voor iedereen	70	€ 4.307.515
Focus op economie	17	€ 992.718
Voorkomen overlast en criminaliteit	10	€ 123.433
Sterke basis voor onderwijs	2	€ 113.475
Gezonde en energieke leefomgeving	33	€ 66.729
Met elkaar in gesprek	2	€ 12.000
Eindtotaal	**189**	**€ 11.628.036**

Voor de indeling van de subsidies hebben we aansluiting gezocht bij de Uitvoeringsagenda 2024-2026. Hierin staan de plannen van het college voor deze 2 jaar. De basis voor de agenda is de raadsagenda, de perspectiefnota 2024, de begroting 2024 en het collegewerkprogramma 2022-2026. Het antwoord op de vraag welke subsidies onder welk thema vallen, vindt u in het Subsidieboek.

Bedragen en aantallen

De volgende grafiek geeft een beeld van de verhoudingen in zowel de bedragen als aantallen verleningen per focuspunt.

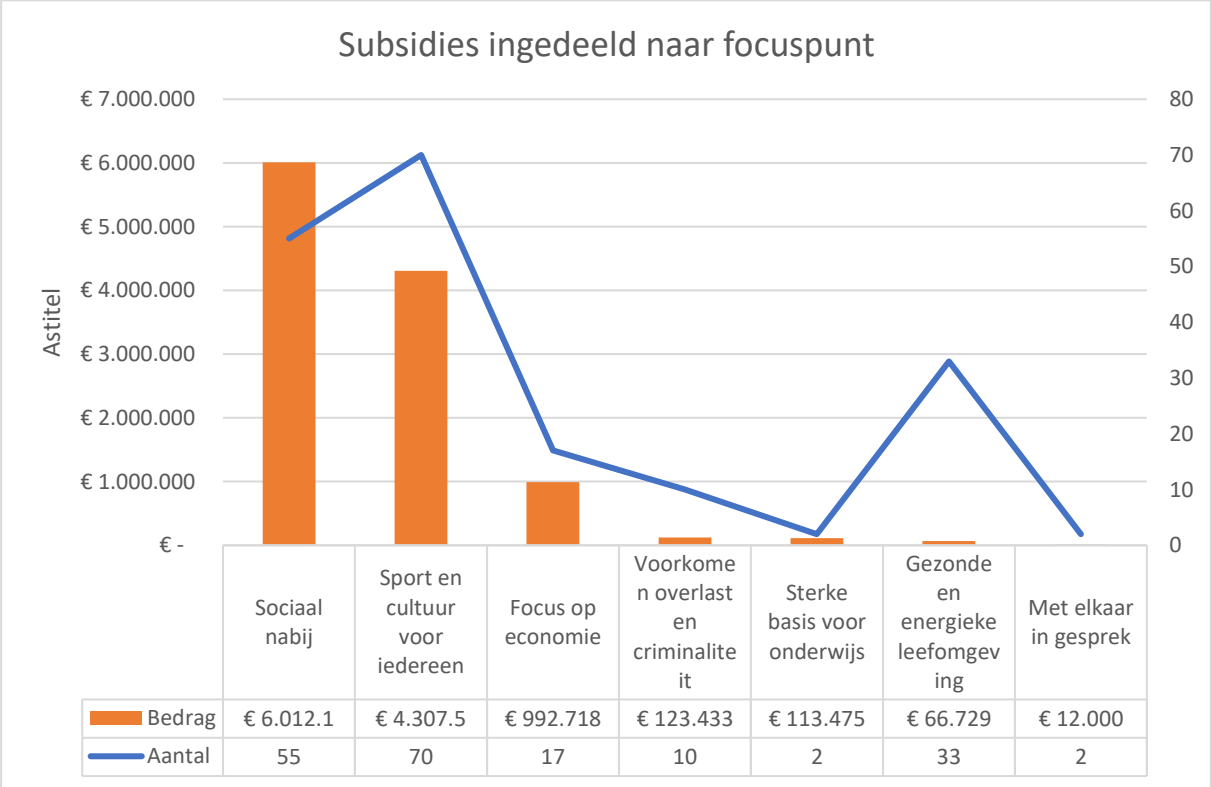

Omvang

Het subsidiebestand is op te delen naar omvang van het subsidiebedrag. In de onderstaande tabel zijn drie categorieën onderscheiden, namelijk groot (€ 100.000+), middel (tussen € 100.000 en € 20.000) en klein (minder dan € 20.000).

Omvang	Aantal	Bedrag	% aanvragen	% bedrag
Groot	12	€ 9.402.314	6%	81%
Middel	38	€ 1.379.665	20%	12%
Klein	139	€ 846.057	74%	7%
Eindtotaal	**189**	**€ 11.628.036**	**100%**	**100%**

Opvallend is het relatief grote aantal aanvragen voor kleine subsidies. Deze maken 74% uit van het totaal aantal toegekende aanvragen. Het bedrag dat hiermee wordt verleend is echter slechts 7% van het totaal.

Een niveau dieper

Top 10

De tabel maakt duidelijk dat in de grote subsidies veruit het meeste geld omgaat. Het betreft hier een klein aantal subsidieontvangende organisaties (11)[5] die gemiddeld € 726.625 aan subsidie ontvangen. Het gaat om de volgende organisaties.

Omvang	Bedrag	
Groot	**€**	**9.402.314**
Stichting Voor ieder 1	€	2.673.293
Sportbedrijf Noordwijk	€	2.027.709
Stichting Welzijn Noordwijk	€	1.145.000
Bibliotheek Bollenstreek	€	1.009.935
Noordwijk Marketing	€	749.250
Welzijnskwartier	€	458.002
Stichting De Muze	€	454.940
Hecht	€	352.494
Stichting VluchtelingenWerk Nederland	€	225.462
Stichting 's Heeren Loo Zorggroep	€	176.496
Stichting Wassenaar	€	129.733

Wettelijke verplichting

Van de in totaal 189 subsidies in 2023 kan een deel worden aangemerkt als voortvloeiend uit een wettelijke taak. Dat wil zeggen dat er een wet is die bepaalt dat een gemeente een bepaalde dienst of voorziening moet aanbieden aan diens inwoners. Een voorbeeld van een dergelijke wettelijke verplichting is bijvoorbeeld het aanbieden van een toegang tot een anti-discriminatievoorziening.[6]

De onderstaande tabel toont bij hoeveel subsidies sprake is van een wettelijke verplichting.

[5] De tabel hierboven noemt 12 grote subsidies. Dat er 11 organisaties zijn die deze subsidies ontvangen betekent dat één organisatie 2 grote subsidies ontvangt. Het betreft hier de Stichting Noordwijk Marketing.
[6] Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen, artikel 1 en 2.

Wettelijk verplicht	Aantal	Bedrag	Aantal %	Bedrag %
Ja	35	€ 5.978.038	19%	51%
Nee	146	€ 4.912.108	77%	42%
Deels	8	€ 737.890	4%	6%
Eindtotaal	**189**	**€ 11.628.036**	**100%**	**100%**

In totaal gaat het om 44 subsidies waarbij een wettelijke of deels wettelijke taak wordt uitgevoerd. Deze subsidies maken samen 23% uit van het totale subsidiebestand, maar zijn samen verantwoordelijk voor 57% van het uitgegeven subsidiebedrag.

Bewegingsruimte

Voor dit onderzoek is het van belang om aan te geven dat een wettelijke verplichting niet betekent dat er helemaal geen bewegingsruimte is. Dat komt doordat:

- De betreffende wetten gemeenten vaak wel ruimte bieden in de manier waarop aan de verplichting invulling wordt gegeven. Zo kan er ruimte zijn voor verschillende ambitieniveaus om invulling te geven aan de verplichting al naar gelang een onderwerp in meer of mindere mate speelt in een gemeente.
- De subsidie aan organisaties mogelijk niet in zijn geheel voor een wettelijke verplichting wordt verstrekt. De organisatie voert dan vaak flankerende werkzaamheden uit op basis van het gemeentelijk beleid.

Niet verplicht maar

Omgekeerd komt het overigens ook voor dat bepaalde subsidies niet op een wettelijke verplichting berusten, maar wel een preventieve werking hebben op taken die wel wettelijk verplicht zijn. Zo subsidieert de gemeente Noordwijk een laagdrempelige algemene voorziening zoals Reuring om te voorkomen dat inwoners gebruik moeten maken van een dure maatwerkvoorziening (dagbesteding) via de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Fijner inzicht

Een uitsplitsing van de kosten van wettelijke en niet-wettelijke werkzaamheden is niet standaard opgenomen in de begrotingen van de organisaties die subsidie ontvangen. Dat maakt dat deze uitsplitsing binnen de scope van dit onderzoek niet mogelijk is. Dat betekent dat een zekere terughoudendheid met betrekking tot subsidies voor wettelijke taken gepast en dat een mogelijk vervolgonderzoek nuttig is om de bewegingsruimte te bepalen.

Mutaties

Geen uitzonderingen

Zoals hierboven al benoemd is, is het subsidiebestand sinds eind 2023 op diverse manieren gewijzigd. Van belang voor dit onderzoek is dat er met deze mutaties geen rekening is gehouden. Er zijn met andere woorden geen subsidies uitgezonderd omdat er sindsdien besluiten zijn genomen over afzonderlijke subsidies. De redenen hiervoor zijn dat de opdracht is om naar alle subsidies kijken, dat over alle subsidies in principe jaarlijks besluiten worden genomen én omdat in dit onderzoek een vergelijking tussen subsidies wordt betracht die bij afzonderlijkere besluiten niet is gedaan. Dit kan betekenen dat dit rapport gaat over subsidies die niet meer worden verleend. Of dat er maatregelen ter bezuiniging worden voorgesteld terwijl vorig jaar juist is besloten tot verhoging van de subsidie.

5. Analyse onderzoeksvragen

Nu we een beeld hebben verkregen van het subsidiebestand, de aantallen en bedragen, kan verder worden ingezoomd. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Methode

Beantwoording per categorie subsidies

De onderzoeksvragen zijn op het niveau van de subsidiecategorieën beantwoord.
Subsidiecategorieën zijn clusters van subsidies die wat betreft inhoud en doel sterk op elkaar lijken.

De reden voor deze aanpak is dat er veelal geen specifiek onderzoek beschikbaar is ten aanzien van de afzonderlijke subsidies. Zo is er geen onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het werk van Welzijnskwartier in de uitvoering van het jongerenwerk. Maar voor de doelmatigheid van het jongerenwerk in het algemeen is wel onderzoek beschikbaar.

Informatie verzameling

Voor de inhoudelijke beantwoording van de onderzoeksvragen is de volgende methodiek gehanteerd.

- De betrokken beleidsadviseurs (hierna vakspecialisten genoemd) zijn gevraagd de subsidies binnen hun beleidsveld onder te brengen in subsidiecategorieën.
- Vervolgens hebben de vakspecialisten de onderzoeksvragen per subsidiecategorie beantwoord.
- Deze beantwoording is in interviews van het projectteam met de vakspecialisten doorgesproken en bijgesteld.
- Alle subsidiecategorieën zijn daarna bij elkaar gebracht in het Subsidieboek en georganiseerd op basis van de focuspunten van de Uitvoeringsagenda 2024-2026.

Objectiveren

In dit proces heeft de nadruk gelegen op het zo objectief mogelijk beantwoorden van de onderzoeksvragen. Hiertoe zijn de vakspecialisten gevraagd om relevante wetenschappelijke onderzoeken te verzamelen ter onderbouwing van hun beantwoording. Bij deze verzameling is gebruik gemaakt van de eigen vakkennis, de vakkennis van maatschappelijke organisaties en de zoekkracht van AI (Artificiële Intelligentie).

Analyse

Het projectteam heeft de antwoorden beoordeeld door deze in te delen in 3 smaken. Hieronder worden de resultaten daarvan per onderzoeksvraag beschreven.

Doelmatigheid

Beoordeling

Worden met de subsidie de gestelde beleidsdoelen behaald? Is het subsidiëren met andere woorden doelmatig? De antwoorden van de vakspecialisten op deze vraag zijn door het projectteam beoordeeld in drie categorieën. Deze zijn:

1. Geen informatie of matig bewijs;
2. Goed beredeneerd;
3. Uit onderzoek bewezen effectief gebleken

Uit deze scoring komt het volgende beeld naar voren:

Doelmatigheidscore	Aantal	Bedrag
Geen informatie of matig bewijs	2	€ 66.997
Goed beredeneerd	103	€ 5.037.341
Uit onderzoek bewezen effectief gebleken	84	€ 6.523.698
Totaal	**189**	**€ 11.628.036**

Bij 2 subsidies is de doelmatigheid niet aangetoond. Het betreft:

Nr.	Niet doelmatig	Totaal bedrag
1	Stichting MEE Zuid-Holland Noord	€ 33.522
2	Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming "Noordwijk" (VNVN)	€ 33.475
Totaal		**€ 66.997**

Stichting Mee Zuid-Holland Noordwijk

Deze organisatie voert cliëntenondersteuning uit. Dit is een wettelijke taak op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning. De reden dat deze subsidies als ondoelmatig wordt beoordeeld is omdat er geen onderzoeken naar de doelmatigheid beschikbaar zijn. Bezuinigen lijkt echter niet mogelijk zolang er geen andere manier is gevonden om deze taak in te vullen.

Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk

Hiervoor zijn geen beleidsdoelen geformuleerd. Dat komt omdat er momenteel nog gewerkt wordt aan een nota Dierenwelzijn. Een bezuiniging vanwege het gebrek aan doelmatigheid zou daarom voorbarig zijn.

Conclusies

Voor een aanzienlijk deel van de verstrekte subsidies blijkt een stevige fundering in de vorm van (wetenschappelijk) onderzoek. Voor een bedrag van bijna 5 miljoen euro is dit onderzoek niet voorhanden, maar kan de doelmatigheid wel goed beredeneerd worden. Hierbij speelt mee dat op niet alle subsidiecategorieën specifiek onderzoek beschikbaar is. Voor een bedrag van circa € 67.000 is de informatie ontoereikend of matig overtuigend. Een nadere blik op die subsidies wijst uit dat hiervoor nog beleid in ontwikkeling is. Besparingen wegens ondoelmatigheid blijkt hiermee niet haalbaar.

Maatschappelijke kosten baten

Beoordeling

Wegen de gemaakte kosten op tegen de maatschappelijke baten? Ook hiervoor is de voorgenoemde scoringsmethode gehanteerd met de volgende uitkomst:

Kosten-baten verhouding	Aantal	Bedrag
Geen informatie of matig bewijs	67	€ 2.466.495
Goed beredeneerd	83	€ 6.993.273
Uit onderzoek bewezen effectief gebleken	39	€ 2.168.268
Eindtotaal	**189**	**€ 11.628.036**

Conclusies

Bepaalde subsidiecategorieën blijken wetenschappelijk goed onderzocht. Het betreft de relatie

tussen sport en gezondheid, lotgenotencontact, jongerenwerk en welzijnswerk. Voor subsidiecategorieën zoals, preventie psychische problematiek, armoedebestrijding, toerisme, volksfeesten, wijkverenigingen en veiligheidskosten evenementen is er vaak wel een goede onderbouwing. Voor subsidiecategorieën, zoals buurtinitiatieven, bevordering integratie samenleving, culturele evenementen, sportevenementen en erfgoedorganisaties is die informatie niet altijd aanwezig.

Alternatieven van overheidsfinanciering

Beoordeling

Is een (hogere) eigen bijdrage vanuit inwoners/deelnemers of samenwerkingspartners mogelijk? Zijn er met andere woorden alternatieven voor overheidsfinanciering?

Alternatieve financiering	Aantal	Bedrag
Ja	142	€ 5.145.229
Nee	38	€ 5.936.652
Deels	9	€ 546.155
Eindtotaal	**189**	**€ 11.628.036**

Wat opvalt is dat in veel gevallen alternatieve financiering mogelijk is. Veelal wordt verwezen naar fondsen of het vragen van een eigen bijdrage van deelnemers. Hiervan wordt echter ook in veel gevallen al gebruik van gemaakt en vaak blijkt externe financiering via fondsen niet duurzaam. Ook wordt aangegeven dat een (hogere) eigen bijdrage mogelijk is, maar wel drempelverhogend werkt, hetgeen bij met name activiteiten voor kwetsbare groepen problematisch kan zijn.

Conclusies

Bij het merendeel van de subsidies worden bronnen voor alternatieve financiering genoemd. De conclusie dat dit kan leiden tot een grote kostenverschuiving van gemeente naar anderen is echter voorbarig. In het geval van fondsen is vaak sprake van een tijdelijk karakter en een hoge drempel kan er voor zorgen dat een subsidie minder doelmatig is.

Uitvoeringspartners

Beoordeling

Kan een andere partij het goedkoper of lichter uitvoeren? Hier lijken de minste kansen te liggen zoals uit de onderstaande tabel blijkt.

Andere uitvoeringspartners	Aantal	Bedrag
Ja	8	€ 229.424
Mogelijk	25	€ 479.515
Nee	156	€ 10.919.097
Eindtotaal	**189**	**€ 11.628.036**

In veel gevallen worden de activiteiten uitgevoerd door vrijwilligers of door vrijwilligers in combinatie met een betaalde coördinator. Waar mogelijk is aangegeven betreft het veelal een reorganisatie van werkzaamheden of een fusie van organisaties.

Conclusies

Deze onderzoeksvraag biedt minder aanknopingspunten, tenzij aannemelijk kan worden gemaakt dat met fusies echt kosten kunnen worden bespaard terwijl de identiteit behouden kan blijven.

Ambitieniveau

Beoordeling

Kan een taak op een lager niveau worden uitgevoerd?

Ambitieniveau	Aantal	Bedrag
Ja	126	€ 9.183.541
Mogelijk	7	€ 1.894.128
Nee	56	€ 550.367
Eindtotaal	**189**	**€ 11.628.036**

Deze vraag wordt voor twee derde van de subsidies bevestigend beantwoord. Voor de subsidies waarbij dit niet mogelijk wordt geacht, speelt vaak mee dat activiteiten en werkzaamheden al op een minimum niveau worden uitgevoerd of verlaging tot onveiligheid kan leiden. Het gaat hierbij vooral ook om de kleinere subsidies.

Conclusies

De ambitie verlagen is in veel situaties een mogelijkheid. De effecten daarvan worden verderop belicht in het hoofdstuk Impact bezuinigingen.

Andere afwegingen

Beoordeling

Zijn er andere overwegingen die in dit proces naar voren komen? De vakspecialisten benoemen hierbij een aantal aspecten:

a. *Al bezuinigd*
   Bij een aantal subsidies wordt aangegeven dat in voorgaande jaren al een bezuiniging is gerealiseerd.
b. *Omgekeerde beweging*
   In enkele gevallen is vrij recent door college of raad besloten om extra budget ter beschikking te stellen en of beleid vast te stellen.
c. *Financiering vanuit een andere bron*
   Bij een aantal subsidies is sprake van financiering uit regionale of Rijks middelen. In dat geval heeft de gemeente de subsidie weliswaar verleend, maar zou een bezuiniging niet leiden tot een vermindering van de uitgaven in de gemeentelijke begroting.
d. *Wisselende partijen*
   Aan een aantal budgetten, met name op het vlak van evenementen (toerisme, sport, cultuur en erfgoed) zijn geen vaste subsidies verbonden. Dit maakt dat mindering op de omvang van die budgetten niet direct een bepaalde organisatie raakt.
e. *Verbeteringen*
   Op sommige categorieën worden mogelijkheden gezien tot verbetering van de onderlinge

samenwerking tussen organisaties. Dit zou de kwaliteit van de activiteiten kunnen versterken, maar mogelijk ook tot efficiencywinst kunnen leiden.

f. Gebruik maatschappelijk vastgoed
Bij een aantal subsidies bestaat de subsidie voor een belangrijk deel uit huisvestingskosten. Het betreft daarbij meestal huurkosten die de gemeente zelf incasseert voor het gebruik van maatschappelijk vastgoed. Hierdoor kan ten onrechte een beeld ontstaan van relatief zware uitvoeringsorganisaties met veel personeel en overhead.

Conclusies

Al deze punten zijn van belang om bij de keuzebepaling af te wegen. Het punt van mogelijke verbeteringen is verder uitgewerkt in bijlage 3. Hierin liggen wellicht mogelijkheden, echter dit vergt nader onderzoek. Dit valt buiten de scope van deze opdracht.

6. Strategisch kiezen

In de voorgaande hoofdstukken heeft de nadruk gelegen op de analyse van het huidige subsidiebestand. In dit hoofdstuk richten we ons op de vraag of het mogelijk is om strategische keuzes te maken in wat wel en niet langer gesubsidieerd wordt.

Onderscheid maken in belangrijkheid

Alles belangrijk

Aan de meeste subsidies ligt beleid ten grondslag dat door de gemeenteraad is vastgesteld. Al deze beleidsvelden worden daarmee belangrijk gevonden. Is het mogelijk om een volgorde in belangrijkheid aan te brengen? En op deze volgorde de keuzes voor bezuinigingen te baseren?

Appels en peren

Deze vraag brengt ons bij een bijna filosofisch vraagstuk. Hoe kan je verschillende beleidsvelden met elkaar vergelijken? Het ene probleem is namelijk het andere niet. Het ene beleidsveld heeft meer impact in het aantal mensen dat ermee te maken krijgt. In het andere beleidsveld kan de impact weer groter zijn doordat de gevolgen van de problematiek ingrijpender zijn. Sommige inspanningen richten zich op acute problemen, andere werkzaamheden zorgen voor een verbeterde situatie op de lange termijn.

Denkwerk van anderen

Om deze vragen te beantwoorden, bouwen we hieronder voort op het reeds verrichte denkwerk op dit vraagstuk. Dat doen we op drie manieren:

a. In de eerste plaats kan op basis van visies en andere leidende documenten worden afgeleid wat voor Noordwijk en de regio Duin- en Bollenstreek belangrijk wordt gevonden. De belangrijkheid wordt dan bepaald door de specifieke Noordwijkse situatie en diens omgeving.
b. In de tweede plaats kan worden gekeken naar de onderwerpen die landelijk hoog op de agenda staan. Welke landelijke problematiek is ook relevant voor Noordwijk?
c. En tenslotte kunnen toekomstige ontwikkelingen worden betrokken. Welke ontwikkelingen verwachten we op de langere termijn? De belangrijkheid wordt dan bepaald door de mate waarin een inspanning bijdraagt aan het voorkomen van toekomstige problemen of juist bijdraagt tot vooruitgang.

Gelaagde opbouw

In bijlage 4 is een Verkenning strategisch kiezen opgenomen waarin deze vragen worden behandeld. Hieronder zullen wij ons beperken tot de aanknopingspunten die uit deze verkenning naar voren komen met betrekking tot de bezuiniging op subsidies.

Aanknopingspunten

1. Visie gericht op volledigheid

De Omgevingsvisie is een complete visie op de leefomgeving, voor de lange termijn en voor de hele gemeente. Het ideale toekomstplaatje is breed en veelzijdig. Hierbij is (nog) niet de slag gemaakt hoe dit ideale Noordwijk eruit ziet als er schaarste optreedt in bijvoorbeeld ruimte en financiële middelen. Dat maakt deze visie minder geschikt om keuzes op te baseren. Een algemene conclusie

die wel kan worden getrokken is dat het niet zinnig is om de bezuiniging specifiek te richten op één van de vijf thema's die genoemd worden in het de Omgevingsvisie. De visie spreekt namelijk uit dat al de benoemde sectoren van belang zijn om de totale ervaring te realiseren.

2. Politieke prioriteiten gericht op kortere tijdslijn

De raadsagenda en de uitvoeringsagenda hebben nog maar beperkte looptijd. In maart 2026 zijn er nieuwe gemeenteraadsverkiezingen en zal een nieuwe coalitie wellicht met nieuwe focuspunten komen. De taakstelling voor de bezuiniging op subsidies zal ingaan vanaf 2027. Daardoor ligt het niet direct voor de hand om de keuzes voor bezuinigingen geheel te baseren op de huidige focuspunten. Aan de andere kant ligt het ook niet voor de hand dat een nieuwe coalitie op alle focuspunten 180° van koers zal veranderen.

3. De regio richt zich op natuur, gezondheid en de kenniseconomie

De Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek gaat over hoe wij willen dat onze regio er in 2040 uit ziet. Welk beleid er voor de fysieke leefomgeving nodig is en hoe we omgaan met ingrijpende transities. Maar ook hoe we ons verhouden tot elkaar en onze omgeving. Op basis van deze visie ligt de stimulering van de sectoren space, toerisme, gezondheid en duurzame bollenteelt in de rede.

4. Woningbouw, koopkracht & bestaanszekerheid en klimaatbeleid landelijk hoog op de agenda

Landelijk bekeken staan onderwerpen, zoals koopkracht, woningbouw, klimaatbeleid en arbeidsmarkt, hoog op de politieke agenda. Van deze onderwerpen hebben een aantal ook een lokale subsidie component, zoals armoedebestrijding, arbeidsmarkt en sociale cohesie. Het ligt niet voor de hand om bezuinigingen door te voeren die haaks op het Rijkbeleid staan.

5. Woningbehoefte, vergrijzing, klimaatverandering en sociale cohesie blijven op de lange termijn belangrijke thema's

Uit de toekomstverkenningen komt een beeld naar voren waarbij de bevolking blijft groeien en daarmee ook de woningbehoefte. De samenleving vergrijst, hetgeen een druk legt op zowel de formele als de informele zorg. De gevolgen van klimaatverandering op de omgeving en op de gezondheid doen zich nadrukkelijker gelden. De sociale cohesie zal redelijk stabiel blijven, maar ook kwetsbaar zijn door sociale ongelijkheid tussen hoger- en lager opgeleiden en verminderde sociale participatie, vooral via verenigingen en vrijwilligerswerk, bij lager opgeleiden, jongeren en mensen met een migratieachtergrond.

Conclusies

Geen eenduidig beeld

Uit deze verkenning naar wat prioriteit zou moeten krijgen, komt dus geen eenduidig antwoord naar voren. Dat lijkt te komen door twee oorzaken. Ten eerste heeft de samenleving allerlei componenten nodig om goed te functioneren en kan er daardoor geen beperkte focus worden aangebracht. Ten tweede kan wel degelijk rekening worden gehouden met bestaande problematiek en toekomstige ontwikkelingen, maar zijn die (nog) niet voldoende gekwantificeerd om keuzen op te baseren.

Programma niveau

Voor een dieper inzicht lijkt het dus nodig om op een concreter niveau – bijvoorbeeld dat van op data gebaseerde beleidsprogramma's in plaats van visies - de omvang van beleidsuitdagingen met elkaar te vergelijken. Dit gaat de scope van deze opdracht echter te boven. Dat betekent dat we

terughoudend moeten zijn om de keuzes ten aanzien van de bezuiniging op subsidies op deze strategische verkenning te baseren.

7. Maatregelen

Hoe maak je op basis van al de bovengenoemde resultaten keuzes over subsidies? In dit hoofdstuk pakken we dat als volgt aan. We beginnen met een lijst van manieren om keuzes te maken. Vervolgens bespreken we welke maatregelen zouden passen bij de uitkomsten van de analyse van de onderzoeksvragen. Op basis daarvan komen we tot een argumentatie voor toe te passen maatregelen per groep subsidies. Daarna rekenen we deze maatregelen financieel door. Hiermee beantwoorden we de vraag wat elke maatregel potentieel oplevert. Tenslotte brengen we verschillende maatregelen samen in keuzeopties. Dit zijn pakketten waarbij een combinatie van maatregelen tot het gestelde bezuinigingsbedrag optellen.

Manieren om keuzes te maken

Er zijn grofweg 3 lijnen om tot realisatie van de bezuiniging te komen. Daarbinnen kunnen meerdere manieren worden gehanteerd. Deze zijn:

Op de inhoud

a. De minst doelmatige subsidies beëindigen of verminderen;
b. De subsidies die de minste baten ten opzichte van de lasten opleveren beëindigen of verminderen;
c. Organisaties verplichten tot andere bronnen van financiering;
d. Andere uitvoeringspartners zoeken;
e. Het ambitieniveau verlagen;
f. Op basis van strategische keuzes;
g. Het aantal subsidies voor hetzelfde doel verminderen;
h. De aanwezigheid van een wettelijke verplichting meewegen;
i. Een combinatie van deze punten.

Op de financiën

a. Ongebruikt budget afromen;
b. Een subsidieplafond verlagen;
c. Niet indexeren;
d. Een budget met een vast bedrag (lump sum) te verlagen;
e. Een kortingspercentage opleggen (een extra korting bovenop het niet indexeren);
f. Een combinatie van deze punten.

Op de langere termijn

a. Nader onderzoek / uitwerking;
b. Investeren of innoveren om in de toekomst te besparen.

Toepassing uitkomsten analyse

Ordening subsidiebestand

In het hoofdstuk 5 ‘Analyse onderzoeksvragen’ hebben we de antwoorden beschreven op de onderzoeksvragen. Uit deze antwoorden blijkt dat het subsidiebestand op verschillende manieren kan worden geordend. Bijvoorbeeld in subsidies die wettelijk verplicht zijn, waarop deels een wettelijke verplichting zit en subsidies die op eigen gemeentelijk beleid berusten. Dit maakt het mogelijk om maatregelen af te stemmen op een bepaalde groep subsidies.

Welke maatregel bij welke groep?

De volgende vraag is welke maatregel passend is bij welke groep subsidies. De beschreven antwoorden bij de onderzoeksvragen wijzen al in een bepaalde richting, namelijk:

1. Doelmatigheid

We hebben gezien dat vrijwel alle subsidies doelmatig worden verstrekt. Bij slechts twee subsidies blijkt dit onvoldoende, maar zijn daar specifieke redenen voor. Deze onderzoeksvraag leidt daarmee niet tot een toepasbaar criterium.

2. Kosten-baten analyses

Bij deze onderzoeksvraag blijkt voor 41 subsidies onderzoek te zijn gevonden voor een positief resultaat wat betreft de verhouding tussen maatschappelijke kosten en baten. Dat wil zeggen dat een subsidie significant en aantoonbaar meer maatschappelijke winst oplevert dan erin geïnvesteerd wordt. Omgekeerd betekent dit ook dat een groter bedrag aan maatschappelijke baten verloren gaat dan wordt bespaard met een bezuiniging. Ergo: bezuiniging op deze groep is onverstandig.

3. Alternatieven voor overheidsfinanciering

Voor de overgrote meerderheid van subsidies zijn alternatieve financieringsbronnen mogelijk. De groep waarbij dit niet kan, is wat betreft de omvang van het subsidiebedrag echter groter. Voor mogelijk toe te passen maatregelen betekent dit antwoord dat een bezuiniging op veel subsidies mogelijk is omdat het verlies aan inkomsten uit andere bronnen kan worden aangevuld. Voor de groep waarop dit niet kan zal de verminderde inkomsten gevolgen hebben voor de hoeveelheid of kwaliteit van de werkzaamheden.

4. Uitvoeringspartners

Slechts bij enkele subsidies worden hier mogelijkheden gezien. Het aansturen op fusies van organisaties of het veranderen van uitvoeringspartner, lijken daarmee niet echt reële maatregelen om tot een bezuiniging te komen.

5. Ambitieniveau

Het verlagen van het ambitieniveau is vaak mogelijk, behalve bij subsidies die al op een minimumniveau worden uitgevoerd. De voor de hand liggende maatregel om de ambitie te verlagen is door subsidies een korting op te leggen dan wel door een subsidieplafond te verlagen.

6. Andere overwegingen

Vanuit de ingebrachte andere overwegingen zouden in de berekening op drie manieren correcties kunnen plaatsvinden. Die correcties zijn:

a. Subsidies waarop al een bezuiniging is gerealiseerd ontheffen;
b. Subsidies die door een andere partij (Rijk of provincie) worden gefinancierd buiten beschouwing laten omdat een bezuiniging dan niet tot een besparing voor de gemeente zou leiden.

Maatregelen

Op basis van de bovengenoemde overwegingen, zijn wij tot de volgende 7 maatregelen gekomen. Hieronder worden deze maatregelen kort beschreven en beargumenteerd. In het Subsidieboek zijn specificaties opgenomen van de organisaties die per maatregel worden geraakt.

1. Vrijval ruimte in budgetten benutten

Op sommige budgetten is sprake van een budget dat wordt gebruikt om wisselende projecten te subsidiëren of om onvoorziene kosten op te vangen. Een kanttekening daarbij is dat hiermee wel de vrije ruimte uit budgetten wordt ingeperkt. Dat maakt het lastiger om in te spelen op initiatieven vanuit de samenleving of om activiteiten op te starten die nodig worden geacht.

2. Verlagen subsidieplafonds van budgetten waar wisselende partijen gebruik van maken

Op sommige budgetten is sprake van een budget waaruit jaarlijks projecten kunnen worden gefinancierd. Deze budgetten zijn daarmee niet verbonden aan vaste organisaties. Wel zijn het meestal dezelfde organisaties die gebruik maken van dit projectenbudget. Door het plafond van deze budgetten te verlagen kan een besparing worden gerealiseerd. Een kanttekening hierbij is dat op sommige budgetten de afgelopen jaren al een bezuiniging is doorgevoerd.

3. De ambitie verlagen als het niet-wettelijke taken betreft

Bij niet wettelijke subsidies zit meer ruimte tot bezuiniging dan bij subsidies waarvoor een wettelijk kader geldt. De gemeente heeft hier immers meer keuze vrijheid in. Daarom zal voor (deels) wettelijke subsidies een andere benadering wordt voorgesteld.

4. Onderzoek naar de mogelijkheid om ambitie verlagen als het (deels) wettelijke taken betreft

Het beeld vanuit het Subsidieboek op de wettelijke taken is nog niet scherp genoeg. Een nadere specificatie is nodig waarop de wettelijke verplichting precies berust, hoe omvangrijk die verplichting is en welke keuzeruimte gemeenten daarin nog hebben.

5. Subsidies die bewezen meer opleveren dan ze kosten geheel of deels uitzonderen

Dit is geen aparte maatregel, maar een extra criterium dat bij de andere maatregelen kan overwogen. Het argument is dat het niet zinvol is om ingrijpend te bezuinigen op iets dat de maatschappij bewezen meer oplevert dan kost.

6. Niet of beperkt indexeren

De meest simpele maatregel is om het gehele subsidiebestand gedurende een aantal jaar niet te indexeren. Hierbij kunnen alle subsidiecategorieën gelijk worden behandeld, maar er kan ook in gedifferentieerd worden. In de gemeentelijke meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met een indexatiepercentage van 2,6% per jaar. Dat betekent dat een lagere indexatie leidt tot een besparing.

Doorrekening

De bovengenoemde maatregelen kunnen worden vertaald naar een berekening van de mogelijke besparing.

1. Vrijval ruimte in budgetten benutten

Uit de inventarisatie blijkt dat er op de onderstaande budgetten nog ruimte in het budget zit. Deze ruimte is gevonden door van de jaarrekening 2024 resterende subsidiebudgetten op een rij te zetten. Vervolgens is gekeken of hiervoor een eenmalige of structurele oorzaak is. Van de budgetten waar een structurele oorzaak aanwezig is, is hieronder de helft van het budget afgeraamd. Er blijft met andere woorden speling in het budget aanwezig.

Nr.	Post	Aframing	
1	Muziekverenigingen	€	13.154
2	Subsidie peuteropvang	€	15.000
3	Raad voor de Zorg	€	8.469

4	Jeugdraad	€	3.301
5	Projecten gelukkig leven (welzijnsbeleid)	€	30.000
6	Sportbeleid	€	15.000
	Totaal	**€**	**84.924**

2. Verlagen subsidieplafonds van budgetten waar wisselende partijen gebruik van maken

Op een aantal budgetten is sprake van subsidies waarop elk jaar andere initiatieven kunnen worden ingediend. Het betreft:

Nr.	Omschrijving	Budget	
1.	Sportevenementen	€	20.000
2.	Culturele evenementen	€	15.000
3.	Toeristische evenementen	€	25.000
4.	Erfgoedprojecten	€	80.000
5.	Buurtinitiatieven	€	5.754
Totaal		**€**	**145.754**

Hieronder is de besparing van de percentages tussen de 10% en 50% uitgerekend:

Maatregel	Totaal bedrag	10%	20%	30%	40%	50%
Verlagen subsidieplafonds	€ 145.754	€ 14.575	€ 29.151	€ 43.726	€ 58.302	€ 72.877

3. De ambitie verlagen als het niet-wettelijke taken betreft

Uit de specificatie blijkt dat het hierbij gaat om 83 subsidies die met elkaar een bedrag van € 4.577.691,- ontvangen. De onderstaande tabel laat zien tot welke besparing een bepaald percentage subsidiekorting zou leiden. Daarbij is een uitsplitsing gemaakt op basis van de kosten-baten analyse.

Maatregel	Totaal bedrag		3%	6%	9%	12%	15%
Ambitie verlagen KB niet	€	4.076.302	€ 122.289	€ 244.578	€ 366.867	€ 489.156	€ 611.445
Ambitie verlagen KB wel	€	501.390	€ 15.042	€ 30.083	€ 45.125	€ 60.167	€ 75.208
Totaal	**€**	**4.577.691**	**€ 137.331**	**€ 274.661**	**€ 411.992**	**€ 549.323**	**€ 686.654**

4. Onderzoek naar de mogelijkheid om ambitie verlagen als het (deels) wettelijke taken betreft

Uit de specificatie blijkt dat het hierbij gaat om 23 subsidies die met elkaar een bedrag van € 6.499.977,- ontvangen. Zoals aangegeven is nader onderzoek nodig om te bepalen in welke mate hierin naar bewegingsruimte voor de gemeente zit. Daarom is in de onderstaande tabel met lagere percentages gerekend voor het berekenen van de potentiële besparing. Daarbij is een uitsplitsing gemaakt op basis van de kosten-baten analyse.

Maatregel	Totaal bedrag		2%	4%	6%	8%	10%
Ambitie verlagen KB niet	€	4.859.975	€ 97.200	€ 194.399	€ 291.599	€ 388.798	€ 485.998
Ambitie verlagen KB wel	€	1.640.002	€ 32.800	€ 65.600	€ 98.400	€ 131.200	€ 164.000
Totaal	**€**	**6.499.977**	**€ 130.000**	**€ 259.999**	**€ 389.999**	**€ 519.998**	**€ 649.998**

5. Niet of beperkt indexeren

Het toepassen van geen of een beperkte indexatie leidt tot lagere uitgaven. De onderstaande tabel toont de besparing bij het hanteren van verschillende percentages voor de indexatie over het gehele

subsidiebestand. Ook is doorgerekend hoe de stapeling van niet of beperkt indexeren doorwerkt als dit over meerdere jaren wordt toegepast.

Indexaties totaal	0%	2,6%	1,5%	1%
2027	€ 325.893	€ -	€ 137.878	€ 200.549
2028	€ 334.366	€ -	€ 141.462	€ 205.764
Totaal	€ 660.259	€ -	€ 279.340	€ 406.313

In de tabel hierboven wordt eerst de maximale besparing benoemd, namelijk bij 0% indexatie. De kolom daarna geeft de indexatie weer zoals deze nu in de begroting is opgenomen, namelijk 2,6%. Als met dit percentage wordt gerekend, leidt dit niet tot een besparing.

Keuzeopties

Combinaties

Uit de bovenstaande maatregelen blijkt al dat een combinatie (stapeling) van maatregelen nodig zal zijn om de beoogde bezuinigingsdoelstelling te halen. Hieronder is deze stapeling in een aantal keuzeopties uitgewerkt.

Overlap tussen groepen

Het totaal bedrag van de bezuiniging is in de berekening waarschijnlijk hoger dan in de realiteit. Dat komt omdat subsidies in meerdere groepen kunnen vallen. Zo is er bijvoorbeeld een overlap tussen de niet-doelmatige subsidies en de verlaging van de subsidieplafonds. Ook is er een overlap tussen de subsidieplafonds en het verlagen van de ambitie op niet-wettelijke taken.

1. Impact spreiden

In deze optie wordt de bezuiniging zoveel mogelijk doorgerekend naar alle organisaties op dezelfde wijze. Daarom wordt het leeuwendeel gerealiseerd via het slecht beperkt indexeren van de subsidies met 0,6%. Dit betekent een besparing ten opzichte van de reeds opgenomen 2,6% inflatiecorrectie in de begroting. Daarnaast wordt alleen nog de vrij ruimte afgeraamd en een minimale verlaging van de subsidieplafonds voor incidentele aanvragen.

Maatregel	Organisaties	Omvang	Besparing
1. Vrije ruimte wegnemen	N.v.t.	Volledig	€ 84.924
2. Verlagen subsidieplafonds	N.v.t.	10%	€ 14.575
3. Ambitie verlagen (niet-wettelijk)			
Kosten<baten niet bewezen	59	0%	€ 0
Kosten<baten wel bewezen	24	0%	€ 0
4. Ambitie verlagen (wettelijk)			
Kosten<baten niet bewezen	18	0%	€ 0
Kosten<baten wel bewezen	5	0%	€ 0
5. Besparing bij indexatie 0,6%	141	0,6%	€ 507.891
Totaal			**€ 607.390**

2. Niet-wettelijke taken

In deze optie wordt de bezuiniging vrijwel volledig toegerekend aan de niet-wettelijke taken. Dat zie je terug in de verlaging van de subsidieplafonds voor incidentele subsidies met 30%. Er vindt een flinke subsidiekorting plaats op de niet-wettelijke subsidies. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen bewezen positieve kosten-baten analyses en niet bewezen. Wel worden alle subsidies met 2,6% geïndexeerd, hetgeen de korting beperkt tot 9,4%.

Maatregel	Organisaties	Omvang	Besparing
1. Vrije ruimte wegnemen	N.v.t.	Volledig	€ 84.924
2. Verlagen subsidieplafonds	N.v.t.	30%	€ 43.726
3. Ambitie verlagen (niet-wettelijk)			
Kosten<baten niet bewezen	59	12%	€ 489.156
Kosten<baten wel bewezen	24	0%	€ 0
4. Ambitie verlagen (wettelijk)			
Kosten<baten niet bewezen	18	0%	€ 0
Kosten<baten wel bewezen	5	0%	€ 0
5. Besparing bij volledige indexatie 2,6%	141	2,6%	€ 0
Totaal			**€ 617.806**

3. Gericht en realistisch

In deze optie wordt de bezuiniging gespreid, maar worden er ook gericht keuzes gemaakt. Daarbij wordt meer gekeken naar wat realistisch is voor organisaties. De vrije ruimte wordt afgeraamd, de subsidieplafonds licht verlaagd, de niet wettelijke subsidies krijgen een korting van 4% en de wettelijke van 2%. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen bewezen positieve kosten-baten analyses en niet bewezen. Alle subsidies worden beperkt 1,5% geïndexeerd, hetgeen de korting beperkt tot 2,5% voor niet wettelijke subsidies en 0,5% voor wettelijke subsidies.

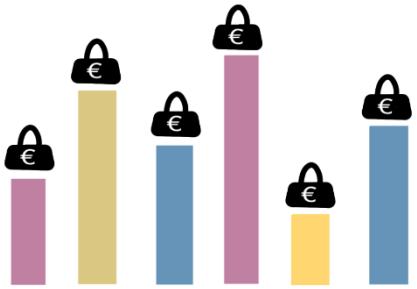

Maatregel	Organisaties	Omvang	Besparing
1. Vrije ruimte wegnemen	N.v.t	Volledig	€ 84.924
2. Verlagen subsidieplafonds	N.v.t	20%	€ 29.151
3. Ambitie verlagen (niet-wettelijk)			
Kosten<baten niet bewezen	59	3%	€ 122.289
Kosten<baten wel bewezen	24	0%	€ 0
4. Ambitie verlagen (wettelijk)			
Kosten<baten niet bewezen	18	2,5%	€ 121.499
Kosten<baten wel bewezen	5	0%	€ 0
5. Besparing bij beperkte indexatie 1,5%	141	1,5%	€ 279.340
Totaal			**€ 637.203**

4. Naar omvang

Het is ook mogelijk om te differentiëren in maatregelen naar gelang de omvang van de subsidies. Daarbij kan worden geredeneerd dat kleine subsidies voornamelijk naar vrijwilligersorganisaties gaan en dat de bezuinigingsmogelijkheden hier beperkt zijn. In het onderstaande scenario wordt alleen bezuinigd op de middelgrote en grote subsidies. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen wettelijke en niet-wettelijk verplichte taken. Er is ook onderscheid gemaakt tussen wel of niet bewezen positieve kosten-baten analyses. Door het doorvoeren van een beperkte indexatie van 1,5% zijn de daadwerkelijke kortingen 2,5% en 0,5%.

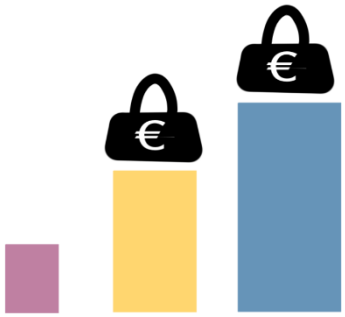

Maatregel	Organisaties	Omvang	Besparing
1. Vrije ruimte wegnemen	N.v.t.	Volledig	€ 84.924
2. Verlagen subsidieplafonds	N.v.t.	20%	€ 29.151
Kleine subsidies vrijlaten		-	€ 0
5. Besparing bij volledige indexatie 2,6%	115	2,6%	€ 0
Middelgrote subsidies			
3. Ambitie verlagen niet wettelijk			
Kosten<baten niet bewezen	12	4%	€ 26.222
Kosten<baten wel bewezen	3	0%	€ 0
4. Ambitie verlagen wettelijk			
Kosten<baten niet bewezen	9	2%	€ 10.176
Kosten<baten wel bewezen	1	0%	€ 0
5. Besparing bij beperkte indexatie 1,5%	32	1,5%	€ 33.144
Grote subsidies			
3. Ambitie verlagen niet wettelijk			
Kosten<baten niet bewezen	3	4%	€ 129.276
Kosten<baten wel bewezen	1	0%	€ 0
4. Ambitie verlagen wettelijk			
Kosten<baten niet bewezen	5	2%	€ 87.818
Kosten<baten wel bewezen	2	0%	€ 0
5. Besparing bij beperkt indexeren 1,5%	11	1,5%	€ 225.871
Totaal			**€ 626.582**

Spreiding

Ongelijk verdeeld

In de bovenste keuzeopties is de totale besparing berekend in 2028. In de opdracht is echter aangegeven dat in 2027 € 500.000 bespaard dient te zijn en € 100.000 aanvullend in 2028. Dit betekent dat de besparing niet gelijk over de jaren uitgespreid kan worden.

Verdeling

De eerste twee maatregelen kunnen direct in 2027 worden toegepast. De maatregelen 3, 4 en 5 werken met percentages die 2 jaar toegepast de beoogde besparing opleveren. Deze percentages kunnen worden veranderd om een groter deel van de besparing al in 2027 te realiseren.

In de onderstaande tabellen is voor beide jaren per keuzeoptie een verdeling aangebracht:

1. Impact spreiden

Impact spreiden	2027		2028	
Maatregelen	Index	Bedrag	Index	Bedrag
1. Vrije ruimte wegnemen	-	€ 84.924	-	-
2. Verlagen subsidieplafonds	-	€ 14.575	-	-
5. Besparing bij indexatie	0%	€ 325.893	1,1%	€ 188.015
Subtotaal		€ 425.392		€ 188.015
Totaal				€ 613.407

2. Niet wettelijk

Niet wettelijke taken	2027		2028	
Maatregelen	Index	Bedrag	Index	Bedrag
1. Vrije ruimte wegnemen	-	€ 84.924	-	-
2. Verlagen subsidieplafonds	-	€ 43.726	-	-
3. Ambitie verlagen (niet-wettelijk)	9,2%	€ 375.019	2,8%	€ 114.136
Subtotaal		€ 503.669		€ 114.136
Totaal				€ 617.805

3. Gericht en realistisch

Gericht maar realistisch	2027		2028	
Maatregelen	Index	Bedrag	Index	Bedrag
1. Vrije ruimte wegnemen	-	€ 84.924	-	-
2. Verlagen subsidieplafonds	-	€ 29.151	-	-
3. Ambitie verlagen (niet wettelijk)	1,50%	€ 61.144	1,5	61144
4. Ambitie verlagen (wettelijk)	1,25%	€ 60.749	1,25	60749
5. Besparing bij geen indexatie	0,5%	€ 263.221	2,6%	€ -
Subtotaal		€ 499.189		€ 121.893
Totaal				€ 621.082

4. Naar omvang

Naar omvang	2027		2028	
Maatregelen	Index	Bedrag	Index	Bedrag
1. Vrije ruimte wegnemen	-	€ 84.924	-	-
2. Verlagen subsidieplafonds	-	€ 29.151	-	-
Middelgrote subsidies				
3. Ambitie verlagen niet wettelijk	2%	€ 13.111	2%	€ 13.111
4. Ambitie verlagen wettelijk	1%	€ 5.088	1%	€ 5.088
5. Besparing bij beperkte indexatie	0,4%	€ 32.718	2,6%	€ -
Grote subsidies				
3. Ambitie verlagen niet wettelijk	2%	€ 64.638	2%	€ 64.638
4. Ambitie verlagen wettelijk	1%	€ 43.909	1%	€ 43.909
5. Besparing bij beperkte indexatie	0,4%	€ 222.973	2,6%	€ -
Subtotaal		€ 496.512		€ 126.746
Totaal				€ 623.258

Implementatie

Is de uitvoering van deze 7 maatregelen administratief uitvoerbaar? En is deze uit te leggen aan de organisaties die subsidie ontvangen?

Uitvoering

Afhankelijk van de gekozen optie zullen grofweg de volgende stappen moeten worden genomen:

a. Aanschrijven groepen subsidies met de op hen betrekking hebbende maatregelen;
b. Aanpassing van de subsidieaanvraag uiterlijk voor 1 juni 2026 door de organisaties;
c. Eventueel overleg over de aanpassing van taken.

Uitlegbaarheid

Dit rapport maakt inzichtelijk op basis van welke overwegingen de gemeente kan bezuinigen. De maatregelen zijn gekoppeld aan groepen subsidies. De indeling van de subsidies in deze groepen is gebaseerd op objectieve criteria of op een ambtelijke beoordeling.

Vervolgonderzoek

Op twee punten is vervolgonderzoek naar het oordeel van het projectteam nodig.

1. Wettelijke taken

De eerste is de invulling van wettelijke taken. Het is van belang om beter in beeld te krijgen waartoe de wet gemeenten verplicht en hoeveel bewegingsruimte de gemeente hierin heeft. Het betreft een onderzoek naar 28 subsidies met een totaalbedrag van € 6.715.928.

2. Inregeling proces

Tijdens dit onderzoek zijn enkele inzichten opgedaan ten aanzien van het administratieve proces van de afhandeling van subsidies. Het uitwerken van deze inzichten naar het werkproces en gemeentelijke ICT-systemen zou de herhaalbaarheid van dit onderzoek aanzienlijk kunnen vereenvoudigen. Zowel de bestuurlijke sturing als de sturing op de effectiviteit van subsidies zou hiermee kunnen worden vergroot.

8. Impact

Welke gevolgen hebben bezuinigingen op subsidies op de samenleving? In dit hoofdstuk vind u een samenvatting van de twee perspectieven die we hebben verzameld om deze vraag te beantwoorden.

Impact bepalen

Wat zijn de gevolgen?

De vraag naar de impact van bezuinigingen is bijzonder moeilijk te beantwoorden. Hiervoor zijn vier redenen:

1. **Je doet een voorspelling**
   Gevolgen liggen in de toekomst. Zeker voorspellingen op de langere termijn zijn lastig, omdat er van alles kan gebeuren dat van invloed is op het terrein waarop subsidies worden ingezet.

2. **Een causaal verband is meestal slecht aantoonbaar**
   De gevolgen van subsidiering zijn vaak alleen op het niveau van de productie (output) te bepalen. Dat wil zeggen de concrete inspanningen of activiteiten die zijn gerealiseerd. Het resultaat van deze inspanningen (outcome) is moeilijker te duiden omdat hierop meerdere factoren een rol spelen. Daarom is het leggen van een causaal verband tussen subsidie en resultaat moeilijk aantoonbaar.

3. **Gevolgen voor wie?**
   Gesubsidieerde activiteiten moeten ten goede komen aan inwoners van de gemeente Noordwijk. Hierin zijn diverse groepen te onderscheiden die verschillen in de mate waarin ze met een subsidie te maken hebben. Neem een subsidie binnen het beleidsveld onderwijs. Deze treft de jeugd, als actieve gebruikers, directer dan ouderen die geen onderwijs meer genieten.

4. **Gevolgen voor organisaties**
   Bij heroverwegingen van subsidies zijn er direct gevolgen voor de organisaties die deze subsidies ontvangen. Deze moeten dan uitwijken naar andere vormen van financiering, personeel ontslaan, locaties afstoten, diverse kosten schrappen, activiteiten verminderen of in kwaliteit verlagen. Het zijn vaak ook organisaties waarmee de gemeente een langdurige relatie heeft en constructief samenwerkt. Deze gevolgen vestigen door hun zichtbare effect de aandacht op zich. Hierdoor kan het primaire doel van subsidies (activiteiten en voorzieningen mogelijk maken die anderszins niet gerealiseerd kunnen worden) worden overschaduwd door organisatiebelangen.

Drie perspectieven

Vanuit deze overwegingen zijn wij op zoek gegaan naar perspectieven op de impact van bezuinigingen, namelijk die van subsidieontvangers, van beleidsmakers en die van belangenbehartigers. Voor het perspectief van belangenbehartigers hebben we de adviesraden om advies gevraagd. Omdat hun advies breder is dan alleen de impact van de bezuinigingen, zal hun inbreng in het volgende hoofdstuk aan bod komen.

Perspectief van subsidieontvangers

Focusgroep

De organisaties die in de gemeente Noordwijk subsidie ontvangen weten goed waarom onze inwoners gebruik maken van hun activiteiten. Zij kunnen zich goed verplaatsen in hun deelnemers en staan het meest in contact met hen. Vanuit deze optiek hebben wij subsidieontvangende organisaties uitgenodigd voor een focusgroep. In bijlage 5 vindt u het verslag van deze bijeenkomst en een samenvatting van de aanvullingen die daarop zijn gekomen.

Drie leeftijdsgroepen

De focusgroep richtte zich op de effecten van bezuinigingen op de volgende drie leeftijdsgroepen:

Jeugdigen (0-19) en jong volwassenen (20-29)

Middelbare leeftijd (30-64)

Ouderen (65+)

Uitkomsten

De onderstaande tabel toont per cluster subsidies de verwachte impact.

	Jeugd en Jongvolwassenen (0-29 jaar)	Middelbare leeftijd (30-64 jaar)	Ouderen (65+ jaar)
Sport	Minder beweging, sociale isolatie, stijging overgewicht en mentale problemen.	Bewegen wordt duurder, achteruitgang sportaccommodaties en buurtsportcoaches.	Minder beweegmogelijkheden, afname gezondheid en sociale contacten
Cultuur	Verminderde creativiteit, duurdere toegang tot activiteiten, afname educatie en innovatie.	Minder vrijwilligers, minder sociale cohesie, impact op vrije tijdsbesteding en eenzaamheidspreventie.	Zingeving valt weg, erfgoedkennis kan verdwijnen.
Sociaal Domein	Kwetsbaren worden het hardst geraakt, hogere zorgkosten.	Kwetsbaren extra geraakt, druk op mantelzorgers en professionals neemt toe.	Preventieve zorg verdwijnt, ouderen zoeken later hulp, wat hogere zorgkosten veroorzaakt.
Onderwijs	Kansenongelijkheid door verminderde taal- en sportprogramma's.		
Veiligheid & Leefom-geving		Minder buurtinitiatieven, hogere evenementenkosten, sociale cohesie neemt af.	Toename vereenzaming en gevoel van onveiligheid.

Rode draad

Uit de hele bijeenkomst komt een aantal algemene observaties en suggesties voor het vervolg naar voren:

- Minima worden het hardst getroffen door de bezuinigingen;
- Samenwerking tussen organisaties bevorderen om kosten te verlagen;
- Meer transparantie over subsidies en besluitvorming;
- Voorkomen dat bezuinigingen op preventie leiden tot hogere zorgkosten op lange termijn;
- Alternatieve financieringsopties en subsidiestrategieën onderzoeken.

Perspectief van beleidsmakers

Beleidsdoelstellingen

Binnen de gemeente Noordwijk zijn er meerdere beleidsadviseurs die op hun taakveld subsidies verstrekken ter uitvoering van het beleid. Deze beleidsadviseurs zijn goed op de hoogte van zowel de doelstellingen die de gemeente wil bereiken als de uitvoering die daaraan wordt gegeven. Hun perspectief biedt zicht op de mate waarin beleidsdoelstellingen in gevaar komen.

Per focuspunt

In bijlage 6 is dit perspectief samengevat per focuspunt van de uitvoeringsagenda. Daarbij zijn 3 aspecten benoemd: de algemene beleidseffecten, de effecten op de 3 leeftijdsgroepen en de effecten op specifieke groepen.

Rode draden

Net als bij de focusgroep kunnen hier samenvattend de volgende punten uit gehaald worden:

- Kwetsbare groepen worden het hardst getroffen, met name jeugdigen, ouderen en mensen in een kwetsbare sociaaleconomische positie.
- Toename van sociale en gezondheidsproblemen, zoals eenzaamheid, stress, financiële problemen en een grotere druk op zorginstanties.
- Afname van participatie en betrokkenheid, zowel in maatschappelijke als economische zin, wat leidt tot verminderde sociale cohesie en minder levendige buurten.
- Negatieve economische gevolgen, zoals minder inkomsten voor lokale ondernemers, afname van toerisme en verminderde werkgelegenheid.
- Beperking van maatschappelijke ondersteuning en preventie, wat op lange termijn kan leiden tot hogere kosten voor de gemeente door een grotere hulpvraag.

Samenvattend

De combinatie van deze twee perspectieven kan als volgt worden samengevat: Bezuinigingen op subsidies kunnen leiden tot:

1. Minder participatie van kwetsbare groepen in de samenleving;
2. Minder sociale verbinding;
3. Minder preventie van problemen met mogelijke hogere kosten als gevolg;

9. Inbreng adviesraden

Hoe kijken de adviesraden naar de uitkomsten van dit onderzoek? Zij hebben het concept rapport en de bijlagen ontvangen om tot een goede overweging te kunnen komen. Het hoofdstuk Maatregelen bevatte in de conceptversie nog geen doorrekening van de maatregelen en ook nog geen keuzeopties. Hierdoor hebben de adviesraden zich niet kunnen uitspreken over een specifiek scenario.

In dit hoofdstuk vind u een samenvatting van de inbreng van de adviesraden. Hun advies zelf is toegevoegd in bijlage 7. Voor de leesbaarheid is de samenvatting voor elke adviesraad gestructureerd in vier onderdelen: conclusie; algemene observaties; argumentatie; advies voor het vervolg.

Advies Cultuurraad

Conclusie

Een bezuiniging op subsidies voor cultuur is op dit moment geen goed idee. Directe subsidies zijn een betaalbare en effectieve manier om cultuur te ondersteunen en hebben een veelvoud aan positieve effecten op de Noordwijkse gemeenschap. Door te bezuinigen riskeren we dat delen van het culturele netwerk en de infrastructuur van Noordwijk verloren gaan. Het zou zonde zijn om deze netwerken, kennis en vaardigheden die in vele jaren of zelfs decennia zijn opgebouwd, te verliezen.

Algemene observaties

- *Vraagteken bij noodzaak*
  De Cultuurraad vraagt zich af waarom er bezuinigd moet worden op directe subsidies, zeker gezien het verwachte positieve financiële resultaat van 2024, het meevallende ‘ravijnjaar’ 2026, en de ruime gemeentelijke reserves.
- *Gering aandeel in begroting*
  Cultuursubsidies maken slechts 7% uit van de totale begroting van de gemeente Noordwijk; bezuinigingen op deze post hebben dus relatief beperkte financiële impact maar grote culturele gevolgen.
- *Beperkte scope van de opdracht*
  Alternatieven voor bezuinigingen worden niet onderzocht omdat dat ‘buiten de scope’ van het rapport zou vallen.
- *Effect op het veld*
  De voorgestelde bezuiniging leidt tot onrust in een sector die net herstellende is van de coronacrisis.

Argumentatie conclusie

1. Culturele subsidies in het algemeen
Noordwijk besteedt per inwoner al minder aan cultuur dan het landelijk gemiddelde. Verdere bezuinigingen brengen het culturele imago van Noordwijk als kuuroord in gevaar.

2. Structurele culturele subsidies
Deze zijn al geraakt in eerdere beleidsrondes. Extra bezuinigingen kunnen leiden tot hogere kosten voor bezoekers, waardoor toegang tot cultuur voor lagere inkomensgroepen verslechtert. De verwachting is dat kwetsbare groepen geraakt worden omdat zij baat hebben van de indirecte effecten van kunst en cultuur participatie op het welzijn.

3. Multiplereffecten[7] van cultuursubsidies
Investeringen in cultuur hebben positieve effecten op toerisme, horeca, onderwijs, leefbaarheid en het vestigingsklimaat. Kwalitatieve effecten (zoals sociale cohesie, welzijn en artistieke waarde) zijn minstens zo belangrijk als meetbare opbrengsten.

4. Diversiteit van het culturele aanbod
Bezuinigen op incidentele subsidies bedreigt initiatieven vanuit de samenleving en een pluriform cultuuraanbod.

5. Geld met specifieke bestemming (SPUK's)
Wettelijke middelen voor bijvoorbeeld bibliotheken en omroepen moeten daaraan besteed blijven.

6. Lopende grote projecten (zoals De Muze en De Schelft)
Met een kritische blik op deze projecten kan meer gewonnen worden dan in de huidige exercitie.

Advies vervolg
a. Biedt ruimte voor onderzoek naar alternatieve inkomstenbronnen voor culturele organisaties, zoals: Sponsoring, samenwerking met onderwijs of erfgoedinstellingen; verhuur van ruimte, crowdfunding, verkoop van materiaal; en verhogen van donaties of contributies.

b. Werk met de Cultuurraad aan het versterken van het culturele veld in Noordwijk met een lange termijn visie. De CRN denkt graag mee aan een plan om door samenwerking en synergie nog meer resultaat te behalen met de subsidies die de gemeenschap beschikbaar stelt.

b. Advies Adviesraad Sociaal Domein

Conclusie
De Adviesraad Sociaal Domein doet geen uitspraken over individuele subsidieontvangers, maar schetst uitgangspunten voor bezuinigingskeuzes. De raad pleit voor rechtvaardige verdeling van pijn, bescherming van kleinschalige vrijwilligersinitiatieven, ruimte voor nieuwe burgerinitiatieven en een efficiëntere inrichting van het sociaal domein. De waarden van de lokale gemeenschap dienen als leidraad.

Algemene observaties
- De bezuinigingen zijn een reactie op externe (landelijke) ontwikkelingen.
- De gemeente moet bij de uitvoering van bezuinigingen haar identiteit als "waardengemeenschap" centraal stellen.
- Iedere organisatie mag iets van de bezuinigingen merken, om de lasten eerlijk te verdelen.
- De bezuiniging is ook een kans om de efficiëntie van het sociaal domein te verbeteren.

Argumentatie conclusie
1. Beperkte toepassing inflatiecorrectie
Organisaties zouden inflatieverhogingen tot 2% zelf moeten dragen. Dit zorgt voor een gelijke, beperkte bijdrage aan de bezuinigingsopgave.

[7] Een multiplereffect is een term uit de economische theorie. Het effect houdt in dat een investering (meestal van een overheid) tot gevolg heeft dat de toename van het binnenlands product groter is dan de oorsponkelijke investering.

2. Kleine vrijwilligersorganisaties ontzien
Deze vormen de kern van burgerinitiatieven en verdienen bescherming bij bezuinigingen als blijk van waardering voor hun vrijwilligerswerk.

3. Nieuwe initiatieven blijven stimuleren
Innovatie vanuit de gemeenschap is essentieel voor maatschappelijke vitaliteit. Er moet ruimte blijven om dit soort initiatieven te ondersteunen.

4. Efficiëntie bevorderen
Er is ruimte om de huidige budgetten beter te benutten door efficiënter te werken. Genoemd worden de beweging naar écht één enkel loket binnen het Sociaal Domein, in plaats van versnipperde loketten. Het voorkomen dat professionele organisaties gesubsidieerd werk uitvoeren dat al (effectief) door vrijwilligers gebeurt. Het terugbrengen van de overlap van werkzaamheden van verschillende organisaties met vergelijkbare doelen.

Advies vervolg
Niet van toepassing.

c. Sportraad

Conclusie
De Sportraad Noordwijk adviseert het College van B&W en de gemeenteraad om géén van de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen op sport- en beweegsubsidies door te voeren. Bezuinigingen op deze subsidies zijn contraproductief: ze leiden mogelijk tot korte-termijnbesparingen, maar veroorzaken op de lange termijn hogere kosten, een verslechterde gezondheid, afname van sociale cohesie en vermindering van maatschappelijke participatie. Er is behoefte aan een onderzoek naar de werkelijke doelmatigheid en maatschappelijke opbrengst van subsidies, zonder vooraf opgelegde financiële taakstelling.

Algemene observaties
- Het onderzoek lijkt vooral gericht op het realiseren van een vooraf bepaalde financiële bezuiniging, niet op het vergroten van doelmatigheid of effectiviteit.
- Sport en bewegen zijn essentieel voor gezondheid, sociale cohesie en participatie, en raken direct aan gemeentelijke beleidsdoelen.
- Bezuinigingen raken alle doelgroepen en vergroten ongelijkheid, vooral bij kwetsbare groepen.
- Er zijn onvoldoende inzichten in de opbouw en verdeling van de sportsubsidies in het onderzoek.

Argumentatie
1. Negatieve effecten op gezondheid en participatie
Bezuinigingen leiden tot hogere drempels om te sporten, minder beweging en daarmee meer gezondheidsproblemen, sociale isolatie en een afname van vrijwilligerswerk.

2. Financieel averechts effect
Minder sport en bewegen verhogen op termijn de zorgkosten; het beoogde financiële voordeel wordt tenietgedaan of omgekeerd.

3. Impact op sociale cohesie
Minder sportdeelname leidt tot afname van saamhorigheid en betrokkenheid in de gemeenschap.

4. Economische onbalans
De grootste subsidies (6% van het aantal, 81% van het bedrag) zijn onvoldoende transparant toegelicht; mogelijke besparingen treffen vooral kleinere en kwetsbare verenigingen.

5. Gemiste kansen
Het rapport besteedt weinig aandacht aan bestaande kennis en concepten zoals Social Return on Investment (SROI) en het Human Capital-model, die laten zien dat investeren in sport meer oplevert dan het kost.

Adviezen voor het vervolg

- Voer geen bezuinigingen door op sport- en beweegsubsidies zoals nu voorgesteld.
- Onderzoek eerst de daadwerkelijke doelmatigheid van subsidies, zonder vooraf vastgestelde financiële taakstelling.
- Beoordeel subsidies op maatschappelijk rendement, inclusief sociale en gezondheidsopbrengsten.
- Investeer in multifunctioneel gebruik van maatschappelijk vastgoed om kosten te verlagen en opbrengsten te verhogen.
- Stimuleer samenwerking tussen sport, onderwijs, cultuur en welzijn om synergie en efficiëntie te bevorderen.
- Versterk recreatieve en toeristische voorzieningen (zoals kuuroorden en recreatieve hotspots) waar sport en bewegen integraal onderdeel van zijn.
- Baseer toekomstig beleid op wetenschappelijke inzichten uit o.a. Kenniscentrum Sport & Bewegen en NOC*NSF, inclusief SROI en Human Capital-modellen.
- Kies voor een langetermijnstrategie die inzet op gezondheid, sociale cohesie en maatschappelijke participatie.

d. Commissie Omgevingskwaliteit

Conclusie

De kleine erfgoedverenigingen zijn van onschatbare waarde voor Noordwijk en moeten worden ontzien bij de bezuinigingen. Een generieke korting ("kaasschaafmethode") op hun al minimale subsidies zou onevenredig grote schade aanrichten en moet daarom worden vermeden.

Algemene observaties

- De kleine erfgoedverenigingen ontvangen nu al zeer beperkte financiële ondersteuning.
- Met minimale subsidies en maximale inzet realiseren zij een grote maatschappelijke en culturele bijdrage.
- Een uniforme bezuiniging zou deze kwetsbare organisaties disproportioneel raken.

Argumentatie

1. Behoud van identiteit en geschiedenis
De verenigingen zorgen dat de rijke, unieke lokale geschiedenis (visserij, bollenteelt, kostscholen, etc.) levend blijft.

2. Vrijwillige inzet en gemeenschapszin
Ze draaien vrijwel volledig op vrijwilligers en versterken daarmee de sociale cohesie via activiteiten als tentoonstellingen, wandelingen en publicaties.

3. Waakhondfunctie
Ze bewaken het behoud van historische gebouwen en landschappen tegen commerciële druk.

4. Educatie
Ze dragen actief bij aan de bewustwording en educatie over het lokale erfgoed, onder andere via schoolprojecten.

5. Economische en toeristische waarde
Erfgoedactiviteiten trekken toeristen aan en stimuleren lokale economie en werkgelegenheid.

Adviezen voor het vervolg

- Ontzie kleine erfgoedverenigingen bij bezuinigingen, gezien hun geringe budgetten en grote impact.
- Voorkom generieke kortingen: Pas geen uniforme bezuinigingen toe, maar maak onderscheid op basis van de draagkracht en maatschappelijke waarde van de organisatie.
- Onderken de strategische waarde van erfgoed voor gemeenschapsvorming, educatie, toerisme en lokale economie bij verdere besluitvorming.

Samenvattend

De adviesraden nemen het op voor hun aandachtsgebied. In algemene zin onderschrijven ze het belang van het behoud van subsidies voor vrijwilligersorganisaties. Ook vindt men het subsidiëren van kleine initiatieven van belang voor het behoud van de vitaliteit van de samenleving. Er worden ook vraagtekens gesteld bij de noodzaak tot bezuinigingen op subsidies.

10. Conclusies en aanbevelingen

In de opdracht voor dit onderzoek werd aangegeven de structurele ombuiging van subsidies te onderzoeken waarbij de negatieve maatschappelijke effecten worden beperkt, de doelmatigheid wordt vergroot en de maatschappelijke impact is getoetst.

De doelstelling van de subsidies zijn in beeld gebracht en er is kritisch gekeken naar de mate van effectiviteit. Dit is een basis waarop de komende jaren verder kan worden gebouwd. De maatschappelijke impact is getoetst bij de subsidieontvangers, de beleidsadviseurs en de adviesraden. Hieronder volgt een discussie en advies over de gepresenteerde varianten.

Discussie

Per keuzeoptie zien wij de volgende voor- en nadelen:

	Voordelen	Nadelen
1. Impact spreiden	Iedereen wordt in dezelfde mate geraakt.	Kleine organisaties worden ook geraakt door indexering. En er is geen onderscheid tussen wettelijk verplichte taken en positief kosten-baten subsidies. Er wordt dus eigenlijk niks gedaan met de uitkomsten van dit onderzoek. Een gelijke behandeling is nodig in gelijke gevallen, maar doet geen recht aan verschillen bij ongelijke gevallen.
2. Niet wettelijke taken	Wettelijke taken worden ontzien. Dat betekent geen afbreukrisico op wettelijke taken.	Raakt veel (vrijwilligers[8])organisaties en relatief zwaar. De omvang van de maatregel maakt dat deze moeilijk te realiseren is en organisaties het mogelijk niet redden. Ook is het onderscheid tussen wettelijk en niet-wettelijk te simplistisch om als enige criterium te hanteren.
3. Gericht en realistisch	De maatregelen zijn beperkter van omvang en zowel op wettelijke als niet wettelijke taken. Een beperkte indexatie zou voor alle organisaties realistisch moeten zijn. Deze optie houdt rekening met uitkomsten van de analyse, zoals het maken van een onderscheid tussen wettelijk en niet wettelijk en bewezen kosten baten analyse.	Raakt veel organisaties, waaronder de kleinere en degenen die veel met vrijwilligers werken. Doordat iedereen bijdraagt aan de bezuiniging is er wel sprake solidariteit en worden de grotere organisaties iets minder belast.

[8] Opgemerkt moet worden dat niet alleen kleine organisaties met vrijwilligers werken. Zo zijn er veel vrijwilligers verbonden aan De Muze.

4. Naar omvang	De kleine organisaties worden gespaard. Dit komt veel terug in de adviezen van de adviesraden. Ook worden organisaties met wettelijke taken ontzien.	Treft de middelgrote en grote organisaties met personele verplichtingen relatief zwaarder. Die krijgen op de beperkte indexatie ook een grotere korting te verwerken hetgeen mogelijk tot ontslag van personeel leidt.

Conclusie

Alles overziend concluderen wij dat de keuzeoptie 'Naar omvang' de beste is. Hiervoor hebben wij de volgende argumenten:

1. Deze optie 'Naar omvang' en de optie 'Gericht en realistisch' maken beide gebruik van meerdere criteria. Hieronder wordt een genuanceerdere benadering toegepast ten opzichte van de andere twee opties.
2. Het aantrekkelijke element van de optie 'Naar omvang' is dat deze de impact van maatregelen voor het aantal organisaties beperkt. Door de kleinere vrijwel uit te zonderen – behalve die welke te maken krijgen met de verlaging van de subsidieplafonds – is het aantal organisaties dat met maatregelen te maken krijgt, flink lager dan bij de andere opties.
3. Dat kleine organisaties vanuit de gedachte van solidariteit ook bijdragen is moreel gezien te rechtvaardigen. Praktisch gezien levert een dergelijke bijdrage echter weinig op.
4. De uitzondering van kleine subsidies maakt ook het bewerkstelligen van een structurele ombuiging realistischer. Minder subsidie vraagt om kostenbesparing. Organisaties zullen zich moeten inspannen om deze te realiseren. Waar kostenbesparing alleen mogelijk is door vermindering van de activiteiten, zullen met de gemeente nieuwe afspraken moeten worden gemaakt over de prestaties die voor de subsidie worden geleverd. Een vermindering van het aantal gesprekspartners en een focus daarbij op de middelgrote en grotere subsidies maakt de realisatie van deze ombuiging haalbaarder.

Aanbevelingen voor de uitvoering

1. Maatwerk

Dit advies gaat uit van bepaalde maatregelen voor bepaalde groepen subsidies. Dit is de meest rechtvaardige aanpak voor deze opgave. Toch lijkt het ons zinnig om indien nodig af te wijken waar dat voor specifieke subsidies goed motiveerbaar is. Hierdoor kan rekening worden gehouden met zaken die in dit onderzoek noodzakelijkerwijs buiten beschouwing zijn gelaten.

2. Tijd benutten

Het is mogelijk al voor 2027 bepaalde ombuigingen te realiseren als maatregelen eerder genomen worden. Naar de mening van de projectgroep is er ruimte om een deel van deze maatregelen al eerder in te voeren. Dit heeft als voordelen dat de ombuiging en het daarmee gemoeide werk voor zowel de maatschappelijk organisaties als de ambtelijke organisatie gespreid kan worden.

3. Herhaalbaarheid

De methodiek die voor dit onderzoek is gebruikt zou kunnen worden gehanteerd om de bedrijfsprocessen te verbeteren. Hiermee kunnen in de toekomst mogelijk makkelijker overzichten worden gegenereerd. Ook kan de doelmatigheid van bepaalde subsidies worden vergroot door de

sturing op middelgrote en grote subsidies anders in te richten.

11. Bijlagen

Bijlage 1: De behandeling van subsidie aanvragen

Voor een goed begrip van de opzet van dit onderzoek is een zekere basiskennis over subsidies nuttig. Hieronder vindt u een korte toelichting op de wettelijke kaders van subsidieverlening en de wijze waarop subsidieaanvragen in de gemeente Noordwijk worden beoordeeld.

Definitie
De definitie van een subsidie is door het Rijk vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht (artikel 4:21, lid 1) en luidt: Onder subsidie wordt verstaan: de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

Onderscheid inkoop en subsidie
In het laatste deel van deze definitie (anders dan …) zit het verschil met inkoop. Dit is een belangrijk onderscheid omdat op een inkooprelatie het privaatrecht van toepassing is. Ontstaat verschil van mening over de uitvoering van de opdracht of naleving van de overeenkomst, dan moeten partijen naar de burgerlijke rechter. Bij subsidies is echter de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Wettelijke kaders
In de Algemene wet bestuursrecht, titel 4.2 Subsidies is de landelijke wetgeving over subsidieverlening vastgelegd. In aanvulling daarop heeft de gemeente Noordwijk een Algemene Subsidieverordening. In beleidsregels zijn aanvullende bepalingen per beleidsveld benoemd. Tenslotte is het mogelijk voor gemeenten om subsidieplafonds vast te stellen. Dit is een maximale grens aan het budget dat aan een betreffend doel kan worden uitgegeven.

Soorten subsidies
In de Algemene wet bestuursrecht maakt de wetgever onderscheid tussen twee soorten subsidies, namelijk eenmalige en jaarlijkse. Het verschil tussen beide is de duur van de activiteiten. Bij eenmalige activiteiten gaat het om een kortdurende periode, bijvoorbeeld een evenement dat gedurende 4 dagen plaatsvindt. Voor deze kortdurende activiteiten gelden andere aanvraag- en behandelingstermijnen. Met jaarlijks wordt bedoeld dat de activiteiten zich over de periode van een jaar uitstrekken, bijvoorbeeld de activiteiten van een scouting vereniging die het hele jaar door actief is.[9]

Beoordeling
Subsidies worden in principale twee keer beoordeeld. De eerste beoordeling vindt plaats bij de behandeling van de subsidieaanvraag. Deze beoordeling resulteert in een afwijzing of in een verlening. De tweede beoordeling vindt plaats als de activiteiten zijn uitgevoerd. De subsidieontvanger dient dan een inhoudelijk en financieel verslag in van de uitgevoerde werkzaamheden. De gemeente beoordeelt of de prestaties waarvoor subsidie is verleend zijn behaald en of het subsidiebedrag volledig nodig was. Deze tweede beoordeling resulteert in een vaststelling van de subsidie.

[9] In tegenstelling tot wat soms gedacht wordt gaat het bij eenmalige subsidies dus niet om subsidies die slechts één keer aan een organisatie kunnen worden verleend. Het is wel degelijk mogelijk om meerdere jaren achter elkaar dezelfde organisatie een eenmalige subsidie te verlenen. Op dezelfde manier betekent een jaarlijkse subsidies niet persé dat deze in opeenvolgende jaren achterelkaar worden verleend.

Criteria

Een aanvraag wordt getoetst aan zowel de subsidieverordening als het gemeentelijke beleid. Een subsidieaanvraag kan worden afgewezen als deze niet past binnen het beleid, in strijd is met regelgeving, er onvoldoende noodzaak is voor subsidiering voor het verrichten van de activiteiten of de activiteit niet aantoonbaar ten goede komt aan de inwoners. Deze controlepunten vindt u terug in artikel 10 Weigeringsgronden.

Reserve positie

Het is niet de bedoeling dat subsidieontvangers de subsidie gebruiken om de eigen reserves ongelimiteerd uit te breiden. Om dit zogenaamde 'oppotten' te ondervangen zijn in artikel 22 regels opgenomen over de maximale hoogte van de algemene reserve en de omgang met bestemmingsreserves. Bij zowel de verlening van subsidies als de vaststelling wordt bekeken of de reserves van een ontvanger worden aangewend ter financiering van de activiteiten en of een eventueel positief resultaat kan worden teruggevorderd.

Redelijke termijn

Ter bescherming van de subsidieontvanger is in de Algemene wet bestuursrecht een beperking opgenomen ten aanzien van de beëindiging van subsidierelaties. In artikel 4:51, lid 1 is bepaald: "Indien aan een subsidieontvanger voor drie of meer achtereenvolgende jaren subsidie is verstrekt voor dezelfde of in hoofdzaak dezelfde voortdurende activiteiten, geschiedt gehele of gedeeltelijke weigering van de subsidie voor een daarop aansluitend tijdvak op de grond, dat veranderde omstandigheden of gewijzigde inzichten zich tegen voortzetting of ongewijzigde voortzetting van de subsidie verzetten, slechts met inachtneming van een redelijke termijn."

Jurisprudentie

Wat een redelijke termijn inhoudt verschilt per subsidierelatie. Uit jurisprudentie blijkt dat als er sprake is van een subsidieontvanger die werkgever is, deze in de gelegenheid moet worden gesteld om de arbeidsverhoudingen met de werknemers, die vaak voor hun rechtspositie van de subsidie afhankelijk zijn, op een behoorlijke wijze af te wikkelen.

Bijlage 2: Het Subsidieboek

Deze bijlage is vanwege de omvang als separaat bestand toegevoegd.

Bijlage 3: Meerwaarde creëren

Zero-sum

Een bezuiniging is in principe een zero-sum opgave. Dat wil zeggen een situatie waarbij het voordeel dat één partij verkrijgt afkomstig is van hetzelfde verlies van de ander. Dit hoeft echter niet zo te zijn als het beide partijen lukt om meerwaarde te creëren. Om de te verdelen taart als het ware te vergroten. Door naar alternatieven te kijken kan een situatie ontstaan waarbij er meerwaarde wordt gecreëerd voor beide partijen of het verlies wordt beperkt.

Mogelijkheden

Bij de analyse van de subsidies zijn diverse mogelijkheden naar voren gekomen om in de toekomst te besparen. Hierbij zijn verbanden gelegd tussen subsidiestromen en andere uitgaven. Voor de meeste van deze mogelijkheden geldt dat eerst een investering nodig is en dat zich over een aantal jaar zou kunnen terugverdienen.

Pitch

Hieronder wordt per mogelijkheid een korte pitch gegeven van de gedachtegang. Binnen de scope van dit onderzoek is verdere verdieping van deze ideeën niet mogelijk, maar dit zou in een vervolgopdracht kunnen worden uitgewerkt.

a. Lokaal vervoer versus de Regiotaxi

Al geruime tijd worden in Noordwijkerhout elektrische voertuigen ingezet om bezoekers van de dagbesteding van woonzorgcentrum Munnekeweij op te halen en thuis te brengen. In 2024 is een pilot gestart om een dergelijke vervoersstroom ook in Noordwijk Zee en Binnen op te starten. Uitbreiding van deze diensten zou het gebruik van de Regiotaxi als collectieve vervoersvoorziening vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning kunnen terugdringen.

b. Versterken capaciteiten en veerkracht van kind-ouders-school versus jeugdhulp

Zoals in diverse rapporten over de jeugdhulp beschreven, heeft heel Nederland te maken met een forse toename in het gebruik van de jeugdhulp. De nieuwe wet jeugdhulp is erop gericht het recht op deze vorm van zorg af te bakenen. Lokale voorzieningen die de veerkracht van jongeren bevorderen en die de capaciteit van ouders versterken, kunnen eenzelfde effect hebben. In het tweede kwartaal volgt een voorstel van het college om hier invulling aan te geven.

c. Was- en strijk service versus hulp in de huishouding

In 2023 is onderzocht of een algemene voorziening kan worden gecreëerd voor het wassen en strijken van kleding. Er ligt een plan op de plank waarbij op Bollenstreek niveau een dergelijke service wordt opgezet naar voorbeeld van andere gemeenten. Door de inzet van mensen met een arbeidsbeperking of vanuit de tegenprestatie van de participatiewet is een dergelijke service tegen betaalbare tarieven te realiseren. Dit plan is destijds niet ingevoerd omdat de was- en strijkservice niet significant goedkoper was dan de hulp in de huishouding vanwege de toenmalige lage tarieven.

d. Sociaal fonds versus subsidies aan ouderenbonden

De ouderenbond 55+ Noordwijk heeft een initiatief genomen tot een sociaal fonds voor minder draagkrachtige leden. Dit fonds ondersteunt deze leden in de contributie of bijdrage aan activiteiten. De gemeente zou de huidige subsidie aan de ouderenbonden kunnen vervangen door een bijdrage aan dit fonds. Dit zou een reductie van de omvang van het subsidiebedrag kunnen betekenen.

e. Domotica versus hulp in de huishouding

Er zijn technische innovaties die hulp in de huishouding deels kunnen vervangen dan wel uitstellen. Robotstofzuigers nemen een deel van de taak over. Lichaamsdrogers helpen mensen droog te worden als afdrogen door het lichaam niet meer gaat. Traphulp is een lichtere vorm van een traplift die vallen helpt voorkomen en tegelijk bijdraagt aan spier- en botversterking door het traplopen te vergemakkelijken. Pilots met het stimuleren van de eigen aanschaf of het verstrekken van deze voorzieningen kunnen mogelijk het gebruik van de Wmo en of Zorgverzekeringswet doen verminderen.

f. Mantelzorg en buurtbetrokkenheid versus thuiszorg

Veel mantelzorg bestaat niet uit medische handelingen, maar uit lichte hulp in en om het huis. Boodschappen doen, af en toe een klusje, een praatje, helpen met onderhoud, zorgen voor een maaltijd en schoonmaken zijn veelvoorkomende mantelzorgtaken. Naast familie zijn ook veel buurtbewoners bereid dit voor een hulpbehoevende te doen. Vraagverlegenheid voorkomt echter dat buurtbewoners een beroep doen op buren. Dit kan worden gestimuleerd door de lief en leed straten uit te bouwen naar zorgzame buurten.

g. Stichting Fonds bijzondere noden versus Noodfonds minima

In een aantal Nederlandse gemeenten hebben lokale fondsen en bedrijven zich verenigd in een fonds voor bijzondere noden. Deze fondsen functioneren als een soort noodfonds voor minima. Door een dergelijke constructie op te richten kan het gemeentelijk armoedebeleid worden versterkt.

h. Multigebruik gemeentelijk vastgoed versus verenigingsgebouwen

Het voeren van actief gemeentelijk vastgoed beleid kan leiden tot beter gebruik/bezetting van bestaande gebouwen. Veel subsidies hebben een component voor huisvestingslasten. Als deze lasten verlaagd kunnen worden door het delen van de huisvesting, kan ook de subsidie structureel lager.

Bijlage 4: Verkenning strategisch kiezen

Deze bijlage is vanwege de omvang als separaat bestand toegevoegd.

Bijlage 5: Verslag focusgroep impact bezuinigingen

Deze bijlage is vanwege de omvang als separaat bestand toegevoegd.

Bijlage 6: Perspectief vakspecialisten op de impact van de bezuinigingen

1. Sociaal nabij

Onderdeel	Impact
Algemeen	Verminderde ondersteuning voor kwetsbare groepen en daardoor lagere participatie van hen in de samenleving. Beperkte toegang tot sociale voorzieningen. Verminderde effectiviteit van preventieve maatregelen. Verminderde integratie vluchtelingen kan leiden tot minder sociale cohesie.
Leeftijdsgroepen	
Jeugdigen	Een toename van problemen zoals middelengebruik, schooluitval, gedragsproblemen en overlast in de buitenruimte. Verminderde weerbaarheid en veerkracht.
Volwassenen	Een toename van financiële problemen, stress en gezondheidsproblemen. Afname aantal beschikbare vrijwilligers wat sociale voorzieningen niveau onder druk zet.
Ouderen	Een toename van eenzaamheid en gezondheidsproblemen. Zwaardere belasting van de zorg door afname informele zorg.
Specifiek	
Ondernemers	Een toename van financiële problemen en stress onder inwoners kan leiden tot een afname van de koopkracht en een toename van betalingsachterstanden, wat negatieve gevolgen kan hebben voor lokale ondernemers.
Betrokken partijen	Een verminderde effectiviteit van de geboden diensten en een toename van de druk op andere hulpverleningsinstanties.

2. Sterke basis voor onderwijs

Onderdeel	Impact
Algemeen	Verminderde ondersteuning voor onderwijsachterstanden kan leiden tot een afname van de ondersteuning voor kinderen met taal- en leerachterstanden, waardoor hun onderwijsprestaties en kansen op succes kunnen afnemen. Een afname van de inzet van professionals die een brug slaan tussen onderwijs, sport, cultuur en welzijn, waardoor de samenwerking en participatie in deze sectoren kunnen afnemen.
Leeftijdsgroepen	
Jeugdigen	Een toename van taal- en leerachterstanden, schooluitval en beperkte kansen op de arbeidsmarkt.
Volwassenen	Een afname van de ondersteuning voor volwassenen die moeite hebben met basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en rekenen. Dit kan resulteren in een toename van werkloosheid, beperktere kansen op de arbeidsmarkt, verminderde zelfredzaamheid en participatie, versterking van intergenerationele overdracht achterstanden.
Ouderen	Een toename van sociale isolatie en beperkte toegang tot informatie en diensten.
Specifiek	
Ondernemers	Indirecte gevolgen. Een toename van taal- en leerachterstanden onder werknemers kan leiden tot een afname van de productiviteit en een toename van de kosten voor bijscholing en training.
Betrokken partijen	Een toename van de druk op andere hulpverleningsinstanties.

3. Gezonde en energieke leefomgeving

Onderdeel	Impact
Algemeen	Een afname van onderhoud en activiteiten in speeltuinen en wijken, waardoor de leefbaarheid en sociale cohesie kunnen afnemen. Een afname van de betrokkenheid en participatie van inwoners in hun buurt, waardoor de sociale cohesie en veiligheid kunnen afnemen.
Leeftijdsgroepen	
Jeugdigen	Een afname van de speel- en ontmoetingsmogelijkheden voor deze leeftijdsgroepen. Gebrek aan sociale interacties kan leiden tot gedragsproblemen en een verstoring van gezonde sociale relaties. Daarnaast zorgt een afname aan speel- en ontmoetingsplekken ook voor minder creativiteit en zelfontplooiing.
Volwassenen	Een afname van de betrokkenheid en participatie van volwassenen in hun buurt. Dit kan resulteren in een toename van sociale isolatie en een afname van de sociale cohesie.
Ouderen	Een afname van de sociale interactie en een toename van eenzaamheid en gezondheidsproblemen.
Specifiek	
Ondernemers	Indirecte gevolgen, namelijk een afname van de leefbaarheid en sociale cohesie in wijken kan leiden tot een afname van de aantrekkelijkheid van de buurt voor nieuwe bewoners en bedrijven.

Betrokken partijen	N.v.t.

4. Focus op economie

Onderdeel	Impact
Algemeen	Een afname van de promotie van de gemeente als toeristische bestemming, waardoor het aantal bezoekers en de inkomsten uit toerisme kunnen afnemen. Een beperktere ontwikkeling en samenwerking binnen de ruimtevaartsector, waardoor de economische groei en innovatie in deze sector kunnen afnemen.
Leeftijdsgroepen	
Jeugdigen	Een afname van de opleidingsmogelijkheden.
Volwassenen	Een afname van de lokale werkgelegenheid en economische groei.
Ouderen	Een afname van de sociale interactie en recreatie-mogelijkheden voor ouderen.
Specifiek	
Ondernemers	Een afname van het aantal bezoekers kan leiden tot een afname van de inkomsten voor hotels, restaurants, winkels en andere toeristische bedrijven.
Betrokken partijen	Indirecte gevolgen voor onderwijsinstellingen en onderzoekscentra. Een afname van de samenwerking en ontwikkeling binnen de ruimtevaartsector kan leiden tot een afname van de innovatie en kennisuitwisseling.

5. Met elkaar in gesprek

Onderdeel	Impact
Algemeen	Een afname van de effectiviteit van adviesraden en hun invloed op het beleid. Dit kan democratische processen verzwakken.
Leeftijdsgroepen	
Jeugdigen	Minder aandacht voor de behoeften en belangen van jongeren en jongvolwassenen in het beleid.
Volwassenen	Een afname van de betrokkenheid en participatie van volwassenen in het beleid.
Ouderen	Minder aandacht voor de effecten van de vergrijzing in het beleid.
Specifiek	
Ondernemers	N.v.t.
Betrokken partijen	Een verminderde samenwerking van maatschappelijke organisaties.

6. Sport en cultuur voor iedereen

Onderdeel	Impact
Algemeen	Een afname van de sportdeelname en de organisatie van sportevenementen, waardoor de gezondheid en sociale cohesie kunnen afnemen. Een afname van de culturele activiteiten en evenementen,

	waardoor de culturele participatie en het behoud van erfgoed kunnen afnemen.
Leeftijdsgroepen	
Jeugdigen	Een afname van de sport- en cultuurdeelname. Dit kan resulteren in een toename van gezondheidsproblemen en een afname van de persoonlijke ontwikkeling.
Volwassenen	Een afname van de sport- en cultuurdeelname voor volwassenen. Dit kan resulteren in een toename van gezondheidsproblemen en een afname van de sociale cohesie.
Ouderen	Idem als bij volwassenen, maar met een extra risico op een toename van eenzaamheid en gezondheidsproblemen.
Specifiek	
Ondernemers	Een afname van de inkomsten voor sportfaciliteiten, theaters, musea en andere culturele instellingen.
Betrokken partijen	N.v.t.

7. Voorkomen overlast en criminaliteit

Onderdeel	Impact
Algemeen	Een afname van de veiligheid bij evenementen, waardoor het risico op incidenten en overlast kan toenemen. Een afname van de veiligheid op het strand, waardoor het risico op ongelukken en verdrinkingen kan toenemen. Een afname van de zorg voor en educatie over dieren, waardoor het welzijn van dieren en de educatieve waarde van kinderboerderijen kunnen afnemen.
Leeftijdsgroepen	
Jeugdigen	Een afname van de veiligheid bij evenementen en op het strand kan leiden tot een toename van incidenten en ongelukken voor een leeftijdsgroep die geneigd is risico's op te zoeken. Deze leeftijdsgroep is extra gevoelig voor invloed van de peergroep en daarmee om in de criminaliteit te belanden.
Volwassenen	Een toename van incidenten en ongelukken, wat de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente kan verminderen.
Ouderen	Een afname van de participatie van ouderen in de samenleving.
Specifiek	
Ondernemers	Een afname van de veiligheid kan leiden tot een afname van het aantal bezoekers en inkomsten.
Betrokken partijen	Indirecte gevolgen voor scholen en maatschappelijke organisaties door minder mogelijkheden voor educatie over dierenwelzijn.

Bijlage 7: Adviezen adviesraden

Deze bijlage is vanwege de omvang als separaat bestand toegevoegd.